

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni »Doberdoba« v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni »Slovenija« pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobodjenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zaslužjeni Evropi.

TAMINES

O beneških izseljenih pišemo vedno s trpkim občutkom in grenkim ugotavljanjem, da njihovo odhajanje v tuji svet posledica domače bede, hribovske gospodarske zaostalosti in brezbratnosti oblasti za njihove življenjske probleme. Ta trpek občutek je še toliko bolj tragičen ob dejstvu, da ostajajo za njimi prazne beneške vasi, da se iz njih oteka kri našega rodu, ki je držal in se ohranil s svojim jezikom in s svojo zavestjo narodne pripadnosti, čeprav so mu naredili vse, da bi se izkoreninili in potujili.

Danes je enkratna priložnost, da ta trpek občutek tragične resničnosti vsaj za en sam dan zamenjamo z zadovoljstvom in upejo, da ta trpek izseljenec tudi na tujem jeziku in s tujim preklapljanjem svojemu jeziku in svoji zavesti. Res ni ta ugotovitev od večera in res ne more biti samo za danes, toda današnji obisk pevcev zbora »Rečani« iz Ljes in Stalneje slovenskega gledališča pri beneških izseljenih v Taminu v Belgiji je do godet, ki ni samo edinstven v dolgi zgodovini beneškega izseljenstva, temveč tudi nadse pomemben kot dokaz, da živijo Benečani v izseljenstvu ne le kot cenjena delovna sila, temveč tudi kot posvečeni osebnosti in v narodno zavezane celice z globoko potrebo po medsebojnem občevanju v materinskem jeziku beneških dolin in tudi po uživanju kulturnih dobrin v svojem jeziku. To je zavest višje stopnje, ki je vredna toliko več, ko gre za beneške Slovence, nad sto let odrezane od matičnega slovenskega jezika, nad sto let izpostavljeni raznarodovalnemu pritisku in prikraščenju celo za najelementarnejšo človeško pravico — za šolo v svojem jeziku. Zato se ta zavest danes uveljavlja kot masčevanje nad krivico in kot zmaga nad njo.

Sekcija društva slovenskih izseljenec iz Beneške Slovenije, v ruderem središču Taminu v Belgiji je ena najmlajših med okrog dvajsetimi, raztresenimi najpogostje po Švici pa tudi po Argentini, Kanadi in Italiji, katerim se bodo v kratkem pridružil še sekcije v Franciji in Nemčiji. Prav število teh sekcij, ki so vse nastale v zadnjem petletnem razdobju, dokazuje združevalno nujno med slovenskimi beneškimi izseljenci, ki izhaja iz dvojne potrebe: iz potrebe po socialni samozastitni in iz že poudarjene potrebe po narodnostnem življenju. Sekcije imajo po večini tudi svoje seje in enega takih otvarja prav danes sekcija v Taminu, kjer živi okrog 5000 beneških slovenskih družin. Današnji dan bo za to slovensko skupnost praznik, praznik pa mora biti tudi za vse nas, ki živimo na matični zemlji, ker je prav ta mala slovenska skupnost na tujem hotelu, da ga praznujemo skupaj, ker mu je v povabilu domačemu zboru in našemu gledališču hotelu dati izraziti pečat in značaj narodne kulturne manifestacije.

Stalna slovenska gledališča je to ponobilo sprejelo z navdušenjem kot malokatero drugo v svojem 27-letnem obstoju. Zbor »Rečani« se je za to edinstveno priložnost okrepil in se posebnostno skrbno pripravil. Gledališče

bo nastopilo z burko domačega dramatika Jaka Stoka »Moč uniform«, ki bo s svojo preprosto odrsko in besedno igravostjo lahko sprejemljiva tudi za ljudi, ki gledališča niso vajeni kot mi, ki pa ga znanje cenimo, kar dokazujejo sedaj že kar tradicionalno nastopanje našega gledališča na vsakoletnem »Dnevu emigrantov« v Cedadu. Zbor »Rečani« pa bo prinesel v Tamine še bolj pristen kos domačije — pesem beneških dolin, pesem, ki jo beneški izseljenci zapojejo tudi v tujini ob priložnostnih imitacijah, v veselju družbi po napornem delovnem dnevu, ob nedeljskem oddihu.

Naša globoka želja je, da bi mogla ta domača pesem in njena slovenska beseda z odras, da bi mogel ta živ stik tujine z domačijo, pa vendar stik med ljudmi istega jezika in istih čustev, učvrstiti v izseljenih spoznanje in prepričanje, da smo jim doma za vsak trenutek njihove zvestobe iz srca hvaležni, nam pa naj današnje zgodovinsko srečanje v Taminu utrudi zavest dolžnosti, da to njihovo zvestobo vračamo z živim, prizadetim in stvarnim vzajemnim za socialne in narodnostne pravice beneških Slovencev doma in na tujem.

JOZE KOREN

Tudi včeraj, je drugi dan zaporedoma, so kovinarski delavci tovarne FIAT Mirafiori v Turinu predirli neprekinjeno tovarniški skupščini ter postavili ob vhodih v tovarno stavkovne straže. Vodstvo FIAT je zagrozilo, da bo zahtevalo poseg sodnih oblasti, če delavci ne bodo opustili početja, ki ga vodstvo podjetja označuje kot »nezakonito zasledbo«. Na sliki stavkovne straže pred turinsko tovarno

«Korak nazaj» na pogajanjih o delovni pogodbi kovinarjev

Kaosa na mejnih prehodih zaradi stavke uslužbencev carinar-nic - CIPE odobril gospodarski načrt za leto 1973

RIM, 30. — Na ministrstvu za delo se nadaljujejo srečanja za rešitev sindikalnega spora kovinarskih delavcev zasebnih podjetij. Prvo srečanje pri ministru Coppu med predstavniki enotne kovinarske federacije in Federmeccanice je trajalo celo noč ter se je zaključilo danes zjutraj ob sedmih, na njem pa niso zabeležili napredkov, ampak celo »korak nazaj«, kot je povedal častnikarjem po sestanku tajnik FLM Benvenuto. O tem srečanju je sindikat kovinarjev objavil poročilo, v katerem ugotavlja, da so delodajalci popustili glede vprašanja enotnega staleža in sprejeli predloge sindikatov po vzorcu rešitev, ki so bile dosežene na pogajanjih za pogodbo kovinarjev podjetij z državno udeležbo. Glede vseh ostalih vprašanj pa so si stalisti sindikata in Federmeccanice vztrajali pri poskusu, da bi dosegli bistveno drugačo pogodbo od one, v katero je privolila Inter-sind.

V takem položaju je malo verjetno, da bi nova srečanja pri ministru za delo privedla do odločilnih premikov. Vsekakor je Coppo danes zvečer ponovno sprejel predstavnika enotnega sindikata, nato pa je bila seja prekinjena, sindikalisti pa so pripravili pismeni kument s protipredlogi glede posameznih spornih točk nove pogodbe.

Inter-sind, ki predstavlja podjetja z državno udeležbo, pa še vedno ni odgovorila na zahtevo enotnega sindikata, da bi prekinili disciplinske ukrepe proti kovinarjem, ki so se

predstavili treh avtonomnih sindikatov, ki so proglasili stavko, so na tiskovni konferenci zanikali, da bi šlo za akcijo korporativističnega tipa. Napovedali so tudi, da so pripravili prekinitev stavke, če bi ministri predstavniki sindikalistke ter jim dal zagotovila, da bo zadostno zahtevam uslužbencev carinar-nic.

Danes zjutraj se je pod predsedstvom ministra za proračun Tavarnia sestel medministrski odbor za gospodarsko načrtovanje (CIPE), ki je odobril letni načrt 1973. Načrt, ki so ga objavili danes in o katerem bo jutri razpravljala vlada, obravnava kot glavno temo zdravstveno reformo ter v tej zvezi postopno fiskalizacijo socialnih bremen.

Načrt poudarja, da bo zdravstvena reforma dolocila roke za čimprejšnji postopni in koordinirani prehod pristojnosti od bolniških blagin na državo in krajevne zdravstvene enote. Temu bo sledilo po stopno poslovanje zdravstvene oskrbe za vse državljane. Načrt predvideva tudi spremembo metod financiranja s postopnim prenosom stroškov na državo in s istosmernim znižanjem sedanjih davkov za zdravniško zavarovanje. Med drugim poudarja načrt potrebo po čim hitrejši skrajšanju zdravstvenih bremen v korist Juga do njihove popolne odprave.

Načrt dolocila tudi, od kod bo država črpala sredstva za kritje novih stroškov: glede na sedanji konjunkturi položaj se bo treba v prvi fazi poslužiti finančnega trga, z uveljavljanjem italijanskega gospodarstva pa bo treba sredstva črpati iz državnega proračuna.

Dokument nato podrobno prouči je perspektive razvoja posameznih gospodarskih sektorjev, v zaključku pa poudarja, da je bistveni pogoj za gospodarsko rast brzdjenje

cen. Vsekakor pa dokument dodaja, da je nemogoče predvidevati, v kakšni meri bodo nedavne spremembe menjalnih tečajev vplivale na italijansko gospodarstvo. Dokument se zaključuje z generično ugotovitvijo, da morajo pri uresničevju načrta sodelovati sindikati in vse proizvodne sile države, kot tudi države v okviru lastne avtonomije.

Danes seja vlade

RIM, 30. — Ministrski svet se bo sestel jutri zjutraj v Palacu Chigi. Na dnevnem redu so številna vprašanja, med njimi dva zakonska osnutka o zaščiti svobode in tajnosti telefonskih pogovorov ter o ureditvi prodaje in izdajanja aparatov za prisluškovanje. Vlada bo tudi proučila splošno poročilo o gospodarskem položaju države za leto 1972 ter dokončno odobril zakonski osnutek o reformi srednje šole.

DUNAJ, 30. — Avstrijski kancler Kreisky je danes zaključil tridnevni uradni obisk na Madžarskem, kjer je bil gost predsednika madžarske vlade Focka.

V SVOJEM IZZIVALNEM TELEVIZIJSKEM GOVORU

Predsednik Nixon grozi Hanoiu s ponovnimi letalskimi napadi

Šef Bele hiše vztraja pri vojaško močni državi - Čedalje večja draginja v ZDA

WASHINGTON, 30. — Predsednik Nixon je v svojem televizijskem govoru uvodoma pozdravil zadnje ameriške vojaške enote, ki so jih severni Vietnamci osvobodili, kar je ponovno imel enega od svojih izjavnih govorov, vsaj na področju zunanje politike. Dejal je, da morajo ZDA ohraniti mir v Vietnamu, kar pa lahko doseže samo država, ki je vojaško močna in ki je se pripravljena igrati vlogo svetovnega zadrževalnika. S tem je demantiral svoje izjave, ki jih je dal takoj po svoji izvolitvi za predsednika Zdrženih držav Amerike, ko je rekel, da se bo odlej posvetil v glavnem vprašanju notranje politike. Nixon je dejal, da je ameriški poseg v Vietnamu rešil državo »komunističnega jarma«: vietnamsko ljudstvo ima sedaj možnost, da si samo izbere svojo vlado, brez slehernega zunanje politične pritiska. Zagotavlja, da ne bo njegova uprava nikoli proglasila amnestije za tisoče mladenčev, ki so se zatekli v druge države, da bi se izognili umazani vietnamski vojni. Zagotavlja je tudi Severnemu Vietnamu z novimi bombardiranj, če ne bo spoštoval pariskega sporazuma. Nixon se je zločno zagnal tudi za per tiste Američane, ki naj bi tvorili tako imenovano »hrupno manjšino«, ki je v preteklosti kritizirala ameriški poseg v Vietnamu. Ameriški predsednik se je še enkrat postavil na najbolj reakcionarne pozicije, ko je za-

govarjal potrebo po vojaško močni Ameriki, ki mora braniti svobodno državo in svetovni mir.

Predsednik Nixon se je dotaknil nato številnih notranjih problemov, v prvi vrsti velike draginje, ki je nastala v zadnjih treh mesecih v zvezi z dvojno devalvacijo dolarja. Napovedal je tudi nekaj ukrepov.

V Parizu je bila danes seja med delegacijama Saigon in ZRV. Ozračje je bilo občutno bolj napeto, po vsej verjetnosti zaradi Nixonovega govora. Obravnavali so še vedno vprašanje dnevnega reda, o katerem se ne morejo domniti. Po končani seji, je glasilnik delegacije ZRV Van Sau govoril v glavnem o Nixonovem govoru. Omenil je njegovo grožnjo, ki jih je ameriški predsednik namenil Severnemu Vietnamu, če bi ta ne spoštoval pariskega sporazuma. Nixonov govor dokazuje še enkrat, da se Nixon ni odrekel strategiji ustraševanja in izsiljevanja. V zvezi z domnevnim pronicanjem severovietnamskih čet na Jug, je Van Sau poudaril, da gre za že znane izjave, ki so bile vedno kot neka predhodnica zaostrovanja ameriških napadov proti vietnamskemu ljudstvu. Glasilnik ZRV je obtožil prisotnost velikega števila civilnih ameriških svetovalec v Južnem Vietnamu in navedel zanimive podatke o ameriški navzočnosti v Aziji. Američani imajo 48.000 tisoč moč v Tajski, 67.000 na ladiah VII. brodnjavi, 15.000 na Filipinih, 8.000 na Formozu, 4.700 na Okinavi, 20.000 na Guam, 40.000 v Južni Koreji, 22. tisoč 900 na Japonskem. ZDA razpolagajo še z 200 vojnimi letali na letalostiskah sedmega brodnjavi, 152 bombnikov B-52 na otoku Guam, 450 letal, od katerih 50 B-52 v Tajski.

Medtem je predsednik Nixon odpotoval v Kalifornijo, kjer se bo v ponedeljek in torek sestel z južnovietnamskim lutkovnim predsednikom Van Thieuem, s katerim bo dolocil, katere so meje ameriških obveznosti v Vietnamu. Nedvomno je, da Nixon ne bo šel po kostanj v Jerzavico za Thieuja, temveč ga bo pustil, kljub vsem grožnjam Severnemu Vietnamu, da sam uredi svoj položaj v državi.

Nixon je tudi sprejel ostavko ameriškega veleposlanika v Južnem Vietnamu Bunkerja, ki ga bo v tistem veleposlanstvu nadomestil Graham Martin, ki je bil do pred devet mesecev veleposlanik ZDA v Rimu. Bunker je napovedal svojo ostavko že pred meseci, baje je čakal samo na podpis mirovnega sporazuma.

Huang Chen bo vodil urad za stike z ZDA

HONG KONG, 30. — Kitajska vlada je imenovala Huang Chena za vodjo kitajskega urada za stike z ZDA, ki ga bodo v bližnji bodočnosti odprli v Washingtonu. O tem poročata kitajska agencija »Nova Kitajska«, ki pravi, da bo njegov pomočnik Han Hsi, ki je bil do sedaj na zunanjem ministrstvu. Kot znano sta Kitajska in ZDA odločile, da bodo odprle urade za stike med obema državama 22. februarja, po Kissingerjevem potovanju

vprašanih, posebno o vlogi neuvrščenih v današnjem svetu in o napredku dvostranskih odnosov popolnoma enaki ali vsaj zelo podobni. Pretežni del razgovorov se je nanašal na politiko in vlogo neuvrščenih. Ti razgovori so pokazali, da so azijske neuvrščene države zelo angažirane v pripravih na sestan-

Džemal Bijedić

nek neuvrščenih na vrhu. Dosežen je bil dogovor o najtesnejšem sodelovanju in naporih za usklajevanje dejavnosti in stališč neuvrščenih. Kot dokaz, da se vpliv politike neuvrščenih v Aziji širi, je Bijedić navedel primer Avstralije in Nove Zelandije, ki se zelo zanimata za politiko neuvrščenosti. Avstralija je celo izrazila željo, da se s sestanke neuvrščenih na vrhu udeležijo kot opazovalec. Obisk azijskim državam je bil, po besedah Bijedića, zelo koristen tudi glede dvostranskih odnosov Jugoslavije s temi državami. Predsednik jugoslovanske vlade je izrazil posebno zadovoljstvo, ker je avstralska vlada dala sama pobudo za razgovore o prenehanju protijugoslovanske teroristične dejavnosti v Avstraliji in izrazil prepričanje, da bo vlada premiera Whitluma podvela najodločnejše ukrepe in da ne bo nikdar več dovolila protijugoslovanske sovražno delovanje na svojem ozemlju.

V skupnem sporočilu o razgovorih v zadnji azijski državi, v Nepal, je podobno kot v sporočilih o obiskih v ostalih neuvrščenih azijskih državah poudarjala trajna vrednost politike neuvrščenosti in miroljubne koeksistence, pozdravljen sporazum o prenehanju vojne v Vietnamu, zahtevana rešitev krize na Blžnjem vzhodu na osnovah resolucije varnostnega sveta, obsojen kolonializem in rasna diskriminacija. Bijedić in nepalski premier Bista sta se v razgovorih posvetila precejšnjo pozornost proučevanju dvostranskih odnosov, posebno gospodarskih. Premier Nepala je z zadovoljstvom sprejel vabilo, da obišče Jugoslavijo. Datum obiska bo naknadno doloceno.

B. B.

Prispevek k razvoju jugoslovansko-belgijskih odnosov

BEOGRAD, 30. — Podpredsednik predsedstva SFRJ Rato Dugonjić se je danes vrnil iz Bruslja, kjer je bil štiri dni kot pokrovitelj jugoslovansko - belgijskega tedna. Včeraj je Dugonjić sprejel belgijski kralj Balduin, ki se je v daljšem razgovoru zanimal o poteku razvoja Jugoslavije, posebno o izvajanju ustavnih sprememb. Belgijski kralj je v razgovoru pripomnil, da imata Belgija in Jugoslavija precej podobne probleme in izrazil prepričanje, da bo jugoslovanski teden v Bruslju prinesel k nadaljnji poglobitvi belgijsko - jugoslovanskih odnosov. Predsednik belgijskega senata Paul Struye je na včerajšnjem kosilu v svoji zdravici, posebno nazdravil predsedniku Titu »zgodovinski osebnosti, ki je že prve dni vojne presegla meje svoje dežele in postala svetovna figura«. Struye je poudaril, da predsednik Tito že trideset let prispeva k zblizanju narodov in k premostitvi razlik na svetu.

B. B.

Imenovan novi notranji minister ČSSR

PRAGA, 30. — Agencija ČTK je sporočila, da je bil Jaromir Obizina imenovan za novega notranjega ministra ČSSR, ki je star 44 let, je doslej načeloval sekciji za znanost in kulturo komunistične partije ČSSR. Prezvel je mesto Radka Kaske, ki je pretekli mesec umrl v letalski nesreči na Poljskem.

TOKIO, 30. — Japonski zunanji minister Masajoshi Ohira bo med 26. aprilom in 6. majem opravil turnejo po Evropi, med katero bo obiskal tri države: Jugoslavijo, Francijo in Belgijo.

IZČRPA RAZPRAVA POD PREDSEDSTVOM S. KRAIGHERJA

Skupščina SR Slovenije o delu predsedstva SFRJ

(Od našega dopisnika)

LJUBLJANA, 30. — Predsedstvo skupščine SR Slovenije je na sinočnji seji, ki jo je vodil predsednik S. Kraigher, udeležila pa sta se je tudi člana predsedstva SFRJ Mitja Ribičič in Marko Bulc, obravnavalo delo predsedstva Socialistične federativne republike Jugoslavije.

Predsedstvo skupščine je ugotovilo, da se je z ustanovitvijo predsedstva SFRJ uveljavila ustavna politika federacije, z ustavnimi dolocili pa se je okrepila vloga republik in avtonomnih pokrajin zlasti glede njihove neposredne odgovornosti za upravljanje funkcij federacije. Na seji so poudarili, da je predsedstvo SFRJ pri usklajevanju skupnih interesov republik in avtonomnih pokrajin postalo pomemben dejavnik politične koordinacije pri izvajanju skupno dolocene politike in s tem tudi odločujoč dejavnik v notranji in suverenosti jugoslovanskih narodov in narodnosti.

Predsedstvo SFRJ je v skladu s svojo ustavno funkcijo uspešno prispevalo k oblikovanju dolgoročnega zunanje politične strategije in splošne politične linije SFRJ o pogledih na mednarodnih vprašanjih. S svojo dejavnostjo je tudi prispe-

D. K.

DANES

V svojem televizijskem govoru je predsednik Nixon ponovno zagrozil Severnemu Vietnamu z bombardiranjem, če ne bo spoštoval pariskega sporazuma o prenehanju. Nixonov govor je sploh izšel zelo izjavalno in skrajno reakcionarno.

Bijedićevi obiski

V našem času je že tako, da si morajo majhne dežele neprestano utrjevati svoj mednarodni položaj, svoje mesto v krogu držav in s tem seveda zagotavljati svojo besedo pri urejanju mednarodnih zadev. Velika sila je že zato, ker je velika, brez skrbi za svoj vpliv, saj ji ga zagotavlja njena politična, še bolj gospodarska, žal, pa še najbolj njena vojaška moč.

Pravila o potrebi nenehne navzočnosti, o stalni, uporni dejavnosti v mednarodnem življenju, velja še posebej za neuvrščeno Jugoslavijo. Neuvrščena država ni nikogar nad seboj, ki bi mislil in ukrepal namesto nje, ima pa dosti več, ima neodvisen po-

ložaj v mednarodnih odnosih, kar pomeni, da si dosti bolj svobodno odreja mednarodno dejavnost, tako, kot ji to narekujejo njene lastne koristi. Vendar, obdržati in sproti neprestano utrjevanju neodvisni položaj pomeni vztrajno in nenehno biti navzoč v mednarodnem življenju in sodelovanje v pletu zavezništva, bližnjini in daljini. Najboljše za majhno državo je, da se ne pusti odiniti na rob mednarodnega dogajanja, če dovolj, da svet pozabi na njen obstoj. Tedaj je kaj lahko in kaj hitro plen pohlepev velike sile.

Zato je poseben namen, da je Jugoslavija v vsem pomembnem času, zlasti pa še od tedaj, ko je postala dejavni, sestavi del takole imenovanega tretjega, se pravi neblokovekega, neuvrščenega sveta, izredno dejavna in zavzeta v mednarodnih odnosih. V tej dejavnosti je vir moči in podpora njenemu neodvisnemu položaju.

V tem spoznanju je iskati tudi razloge za veliko pot predsednika jugoslovanske vlade Bijedića po deželah Azije, po Avstraliji in Novi Zelandiji.

Trenutek za tako pot je bil izbran kot nalašč. Evropa, kamor sodi Jugoslavija, in Azija, ki ji je veljal Bijedićev obisk, obe celini sta v zadnjem času doživeli toliko vidnih sprememb in toliko se jih še obeta, in nakazuje, da državniški pogovori nikakor ne morejo biti v zadregi za gradivo. V Aziji teče globok proces presnivanja odnosov med azijskimi deželami in med Azijo

ter zunanjim svetom, na tej celini se je končala tista vojna, ki je metala temno senco na vse mednarodne odnose, zapustila je azijske države trdnjo prilagoditi svojo politiko novim razmeram in novim tokomom na svetu. Indija se približuje Pakistanu, Bangla deš se oblikuje kot nova država, v Avstraliji, v Avstraliji so pomembne spremembe, v obeh deželah so po zadnjih volitvah prišle na oblast nove sile, naprednejše, bolj zavzete za upoštevanje vseh sprememb, zlasti pa trdnjo odločene izoblikovati bolj samostojno, neodvisnejšo, demokratičnejšo zunanjo politiko.

Vse te spremembe in vse te nove procese so zajeli državniški pogovori jugoslovanske vladne predsednika z voditelji Indije, Sri Lanke kot se zdaj imenuje Ceylon, Malezije, Singapure, Avstralije, Nove Zelandije - Bangla deša in Nepala.

Rečati ni vseh pogovorov je bila politika neuvrščenosti. Vse neuvrščene države so že sredi priprave na četrto konferenco, ta bo jeseni v Alžiru. Kakšno mesto in vlogo terja za neuvrščene sedanj čas, poln sprememb, ki ga označuje po eni strani popuščanje napetosti, zblizevanje med velikimi silami, po drugi strani pa še vedno navzoča žarišča zapletov, kriz in vojne neumnosti. Bijedićev obisk je pomemben priključek na konferenco neuvrščenih. Tudi iste države, ki so članice vojniških zvez, postavimo Avstralija in Nova Zelandija, so prav med obiskom Bijedića pokazale

Skupni napor glede rezervatov se morajo nadaljevati!

Ob tej priložnosti naj prispejeto izdatniki, ki so se vpisali za skupni potni list, osebno izkaznico (ne sta prejeto od pet let). Vsi ostali pa naj prispejeto s seboj potni list.

Podobno je v Rimu posegel na
stojnih mestih tudi predsednik
ke ustanove Mario Franzil.

... predmetov, ki so bili mo-
vili s strani trgovinov.
... kraj so prihili agenti lete
... in znanstvenega oddelka kve-
re, ki so ugotovili, da so tatovi
... lezinski postaji prekiniti tokov
... po glavni celi. Zaradi tega je
možno, da bo jutri zmanjkala vo-
ne na področju Trga C. Alberto in
Skedinja.
... ter dva primera nezaljublje-
vnetja jeter.

Al Lloyd, Ul. Orologio 6 - Ul. Di
; Alla Salute, Ul. Giulia 1; Picciol
Ul. Oriani 2; Vernari, Trg Valmaur
tev. 11.

Dr. Dolhar daruje Dijaški mat
svoj honorar (6000 lir) natečaja za
učitelje.

Prosvetno društvo Tabor z Opčin se iz leta v leto vidno krepi

Bogata kulturno-prosvetna dejavnost pevskega zbora, dramskega in baletnega odseka - Vprašanje kraških rezervatov v predsedniškem poročilu

Kakor smo na kratko že poročali, je bil prejšnje srede v dvorani Prosvetnega doma na Opčinah redni letni občni zbor prosvetnega društva »Tabor«. Osnovna ura, ki nedvomno vlija svežo upanja in novega zagona prosvetni dejavnosti na tem etnično že tako bogatemu opčinskemu prostoru, je v dejstvu, da se opčinsko društvo iz leta v leto bolj krepi tako po številu aktivnega članstva kot po kakovosti društvene prosvetne dejavnosti. To je izrazeno tudi iz uveljavljenega poročila predsednika društva Rudolfa Vremlja, ki je na samem začetku orisal glavne pobude društva v pretekli sezoni. Ob tem je omenil tudi težave finančnega značaja, ki so nastale pri obnavljanju društvenih prostorov ter pozval vse člane naj si po svojih možnostih in močeh tudi v bodoče, kakor so to delali doslej, prizadevajo, da bi ta problem čim prej rešili. Skupno in spoznamo moremo, da se bomo le tako lahko učinkovito upirali raznorodnim političnim, ki je po drugi svetovni vojni razmaja naše položaje. Živimo se vedno v takšnih razmerah, kjer smo stalno izpostavljeni napadom zavistnih sil. Kaj nam pomagajo jamstva, ki nam jih daje država, ustava ter lepe besede in obljube, ki se ponavljajo že toliko let, ko pa nam po drugi strani zavirajo vsako našo še tako utemeljeno prošnjo tako kulturnega kot gospodarskega in socialnega značaja. Kadar nam ponujajo drobtinice, pome-ni, da nam za hrbtom skušajo od-vzeti del pravic ali še huje — našo zemljo.

Pri tem je Vremlj omenil zakon o kraških rezervatih, ki je najvidnejši dokaz takšne okrovaženosti raznorodne politike. Na koncu je poudaril, da so tudi prosvetna društva, ki se uprejo vsakršnemu poskusu omejevanja naših pravic in svobod, da se uprejo vsakršni našega javnega življenja. »Naj bo zato naša prva in osnovna naloga«, je zaključil predsednik društva, »da pritegnemo k sodelovanju čim več mladih ljudi. Le tako bomo okrepili in utrдили naše vrste in tako združeni bomo s še večjo vero gledali v bodočnost naše narodne skupnosti.

O sedanjosti dejavnosti prosvetnega društva »Tabor« je izpriznoročil član Viktor Sosič, ki je na začetku poročal, da preprosto omeniti delovanje na posameznikih. Vsekakor je iz poročila razvidno, da je bilo delovanje opčinskega zbora od prejšnjega obnovega obkroja društva zelo plodovito. V skupini, ki šteje v svojih vrstah številne sposobne člane, a se v zadnjem letu zaradi pomanjkanja zati in uveljaviti. Steber društva je Gracij, ki je v kateremur je v zadnjem letu pristopilo veliko mladih članov. Poleg tega je društvo ustanovilo baletni tečaj, ki ga vodi učitelj Anica Čab. Nekoliko manj uspeha je bilo s predavanji, ki niso zato pa so bile zadovoljivo obiskane, ne razne razstave, ki jih je društvo priredilo v zadnjem letu. Skupno svetni sezoni 27 predstav, srečanj in izletov. Na koncu svojega poročila je tudi poudaril, da po letu desetletnega društva na Opčinah ter dejal, da se društvo vedno pripravlja na slovesno proslavo.

Sledilo so še poročila blaginjskega društva »Daneva«, referentke za spregovorila o načrtih odseka za bližnjo prihodnost, predsednika pevskega zbora Serafa Hrovatina, ki je bil v zadnjem letu zelo aktivni, in predsednika baletnega odseka Rinalda Vremlja. Po razgovoru je sledila poročila, ki so obsevala izločitev nov odbor, ki pa ostaja v glavnem nespremenjen ali le delno dopolnjen z nekaterimi mlajšimi člani.

DANES V ČEDADU
Dokumentarni film
o živinoreji na prostem
V kinodvorani »Ducales« v Čedadu bodo danes zavrti dokumentarni film o rejli goveje živine na prostem. Film je po nalogu delovnega odbora društva »Tabor« izdelal v sodelovanju s tiskovnim uradom režijskega filma iz Trsta. Gre za barvni film, ki prikazuje prednostno roje živine, v katerem nastopajo tudi nekateri domači in beneškolovski vasi.

Pred tremi dnevi je namreč skupina stavkavozov skušala s silo vstopiti v tovarno, medtem ko je skupina stavkavojcev deket in delavcev piketirala vhod. Tedaj se je eden izmed stavkavozov pognal na tla.

Priprava za
DIJAŠKO MATICO!

Prispevajte za
DIJAŠKO MATICO!

Prispevajte za
DIJAŠKO MATICO!

Prispevajte za
DIJAŠKO MATICO!

Prispevajte za
DIJAŠKO MATICO!

Prispevajte za
DIJAŠKO MATICO!

Prispevajte za
DIJAŠKO MATICO!

Prispevajte za
DIJAŠKO MATICO!

Prispevajte za
DIJAŠKO MATICO!

Pred predstavo bosta spregovorila deželni odbornik za kmetijstvo Comelli in ravnatelj za gospodarstvo goratih predelov pri pristojnem deželnem odborništvu dr. Cragolini.

Danes se sestane
izseljenska konzulta

V palači Belgrado v Vidmu se bo danes sestala deželna izseljenska konzulta. Na seji bo odbornik za šolstvo in kmetijstvo Giust podal daljše poročilo o razvoju šolstva in znanstvenega raziskovanja v naši deželi, nato pa bo odbornik Stopper, ki je hkrati predsednik konzulte, poročal o strokovnem izobraževanju mladih kadrov.

Nadaljuje se popis
kulturnih spomenikov

Deželni odbornik za šolstvo in kulture dejavnosti Giust je te dni obiskal deželno središče za popis kulturne bogastva naše dežele v vili Manin v Passarianu (Cordopio). Središču, ki je začelo popisi v takšnih razmerah, kjer smo stalno izpostavljeni napadom zavistnih sil. Kaj nam pomagajo jamstva, ki nam jih daje država, ustava ter lepe besede in obljube, ki se ponavljajo že toliko let, ko pa nam po drugi strani zavirajo vsako našo še tako utemeljeno prošnjo tako kulturnega kot gospodarskega in socialnega značaja. Kadar nam ponujajo drobtinice, pome-ni, da nam za hrbtom skušajo od-vzeti del pravic ali še huje — našo zemljo.

NA PREDLOG ANTIFAŠISTIČNIH ODBOROV

Stranke ustavnega loka
za antifašistično peticijo

V torek sestanek na sedežu CGIL - Protest antifašističnega odbora v Trstu zaradi napada na prof. Visiolija in incidenta pred »Telettro«

Prejšnje dni so se pod predsedstvom Artura Calabrie sestali vodilni organi partizanskega združenja ANPI, vsi protifašistični odbori tržaške pokrajine in predstavniki delavskih organizacij in delavskih svetov v tovarnah. Tema sestanka je bila peticija za razpustitev fašističnih organizacij, ki je postala osrednja tema množičnih manifestacij za zbiranje podpisov v Italiji.

Po uvidenem poročilu Calabrie so prisotni odobrili organizacijski načrt, kako izvesti akcijo tudi na Tržaškem. V ta namen so sklenili, da se povežejo s tajništvi političnih strank ustavnega loka, da bi pristopile h koordinaciji te protifašistične pobude. Zbiranje podpisov naj bi spremljale razne manifestacije, istočasno pa naj bi peticija bila na razpolago tudi v sedežih omenjenih strank.

O vsem tem se bodo dogovarjali na prihodnjem sestanku, ki bo v torek, 3. aprila ob 19. uri na sedežu delavske zbornice CGIL.

Na sestanku je spregovorila tudi tajnica tržaškega protifašističnega odbora Jelka Grbec in izrazila mnenje, da bi bilo treba ostreje reagirati na stalne provokacije fašističnih prepečev in da bi morala ta reakcija zajeti širše sloje tržaškega prebivalstva.

Na svoji izredni seji je tržaški protifašistični odbor preučil tudi okoliščine, v katerih je prišlo do fizičnega napada na prof. Visiolija. S tem v zvezi je odbor pozval Tržačane k budnosti, obenem pa obsevali strpnost, ki jo javna oblast izkazuje fašističnim prepečem. Odbor pa meni, da je dolžnost javnih oblasti, ki so pristojne za javni red, da energično postopajo, preprečujejo in kaznujejo podobna dejanja. Pri tem odbor poudarja, da je dolžnost preiskovalnih in sodnih organov, da skupaj s prepečmi kaznujejo tudi tiste, ki jih navdihujejo in plačajo.

Posebno pozornost je antifašistični odbor posvetil tudi primeru skupine organiziranih stavkavozov, ki so izvalili grob incident pred tovarno elektronskih izdelkov »Telettras« v industrijski coni pri Domju.

Pred tremi dnevi je namreč skupina stavkavozov skušala s silo vstopiti v tovarno, medtem ko je skupina stavkavojcev deket in delavcev piketirala vhod. Tedaj se je eden izmed stavkavozov pognal na tla.

Priprava za
DIJAŠKO MATICO!

Prispevajte za
DIJAŠKO MATICO!

Prispevajte za
DIJAŠKO MATICO!

Prispevajte za
DIJAŠKO MATICO!

Prispevajte za
DIJAŠKO MATICO!

Prispevajte za
DIJAŠKO MATICO!

S SEJE OBČINSKEGA SVETA V SOVODNJAH

Trdi pogoji občinski upravi v Gorici glede gradnje čistilnih naprav

Do takšnega stališča jih je pripravil ogled čistilnih naprav v Vidmu in slabe skušnje za upepeljevalnikom - Urejevanje pločnikov v Sovodnjah in asfaltiranje preostalih makadamskih poti

Sovodenski občinski svet je na seji v četrtek zvečer z enim samim vzdržanim glasom sprejel stališče, kako se bo zadržal do predloga goriske občinske uprave, da na skrajnem severnem koncu občine Sovodnje, tik Soče, zgradi čistilne naprave. Občinski svet je na splošno privolil v izgradnjo čistilnih naprav severneje od dogovorjene lokacije: odpleke v trdnem stanju ne smejo sušiti v bazenih, ampak s centrifugo; končno stališče bodo povedali, ko se bodo seznanili s popolnim dokončnim načrtom čistilnih naprav, kakršne namerava graditi občina Gorica; predvidno stališče sovodenskih občinskih uprav izhaja tudi iz slabih skušnje, ki jih imajo z upepeljevalnikom.

Stališče sovodenskega občinskega sveta je rezultat ogleda čistilnih naprav v Vidmu ter zavete razprave na seji občinskega sveta. Župan Jožef Čučut, ki je sejo vodil, je povedal, da je bila delegacija občinskega sveta 20. marca v Vidmu, kjer je občinska uprava zgradila podobne čistilne naprave, kakršne namerava za mestno prebivalstvo zgraditi občina Gorica. Ugotovili so, da odpleke v tekočem stanju ne povzročajo pretirane smrada, pač pa odpadki v trdnem stanju, ki se tudi pol leta sušijo v odprtih bazenih. Goriški načrt ne predvideva izgradnje bazenov, ampak sušenje odpadkov v trdnem stanju s pomočjo centrifuge.

Okoli vprašanja se je razvila živahna razprava. Svetovalec Kovic je predlagal pismeno zagotovilo goriske občine, da ne bodo gradili bazenov, svetovalec Remo Devetak pa je opozoril na slabe skušnje za upepeljevalnikom. Svetovalec Vilko Fajt je predlagal, da bi moral zahtevati popravilo dimnika pri upepeljevalniku, ker se bližnji stanovanjci pritožujejo zaradi dima in saj. Župan Čučut je diskusijo spredel v politični jezik ter predlagal sprejem zgoraj omenjenega stališča, ki ga bodo posredovali gorški občini. Naglasil je, da morajo upoštevati interese domačega prebivalstva, tudi tistega, ki stane pod gorško občino in ki je najbližje čistilnih naprav (oddaljeno od njih okoli 400 metrov). Odgovoril je svetovalec, ki so vprašali, če bodo v čistilne naprave speljali tudi odpleke iz industrijske cone. Pojasnil je, da so zaradi različnih in izključujočih se kemičnih sestavin mestne in industrijske odpleke »mezzodiljive« v isti čistilni napravi in bodo morali industrijske odpleke čistiti ločeno.

Svetovalci so nato odobrili prošnjo na delo za najem prispevka, s katerim bodo uredili še preostali del pločnikov ob pokrajinski cesti skozi Sovodnje. Ker je rok za vložitev zelo kratak (zapade 31. marca), so že pooblastili geometra Grusovina, naj izdela predračun. Skupni strošek, v vključitvi obveznega davka IVA, bo znašal 14 milijonov lir. Čim bo občina prejela ugoden odgovor, bo zaprosila za posojilo. Ker traja postopka zelo dolgo, bodo z deli pričeli predvidoma prihodnje leto.

Drugo posojilo v višini 17 milijonov nameravajo najeti za protiprašno prevleko še preostalih makadamskih cest v občini. Posojilo bodo prejeli, če bodo predložili prošnjo na delo za najem prispevka, s katerim bodo uredili še preostali del pločnikov ob pokrajinski cesti skozi Sovodnje. Ker je rok za vložitev zelo kratak (zapade 31. marca), so že pooblastili geometra Grusovina, naj izdela predračun. Skupni strošek, v vključitvi obveznega davka IVA, bo znašal 14 milijonov lir. Čim bo občina prejela ugoden odgovor, bo zaprosila za posojilo. Ker traja postopka zelo dolgo, bodo z deli pričeli predvidoma prihodnje leto.

ZARADI STAVKE CARINIKOV

Na obeh straneh mejnega prehoda veliko parkiranih tovornjakov

Starka traja šele dva dni, napovedana pa je do konca prihodnjega tedna - Čez mejo grede le tovornjaki z živino

V dveh dneh stavke se je na parkirišču pri Rdeči hiši nabralo že okrog 150 tovornjakov, ki ne morejo čez mejo zaradi stavke carinskih uradnikov, ki se je pričela v četrtek popoldne. Tudi na parkirišču pri Rdeči hiši, ki so potrebovali več kot tri ure, da so pogasile požar. Gasilec so pomagali številni domačini ter več kot dvesto vojakov. Akcijo je vodil načelnik gorških gasilcev inž. Cervesi. Kasneje je manjši požar izbruhnil tudi na Cofortinu blizu Fare.

ATENTAT PRI PETOVILJAH
Strokovne analize glasu
včeraj niso opravili

Strokovne analize glasu neznanca, ki je telefoniral na karabinjersko postajo v Gradisce, od koder je krenila v Petovlje patrola karabinjerskega, ki so trije izgubili življenje pri eksploziji fiata 500, napovedane za 16. ur, včeraj niso opravili. Pri preiskovalnem sodni-

bodo najeli pri državni posojilnici po 5,5 odstotka. Ko bodo dokončali predvideno delo, bo neasfaltirana sama cesta Peč — Standrez, glede katere pa se bo morala občina pogovoriti z gorško občino.

Kovicu Edvinu so prodali 252 kv. metrov zemljišča po 500 lir ter postavili seznam osmih oseb, ki bi strežajo pogojem in jih je občinska uprava predlagala goriskemu sodišču, da jih vzame v postev pri sestavi prvostopenjske davčne komisije. Te osebe so: dr. Poldo Devetak in dr. Venko Devetak, oba z Vrha, Lado Klemše, Rupa, Metoda Čevček, Peč, Milena Mozetič, Gabrije, dr. Rado Felicon, dr. Silvan Kerševani in prof. Romano Tomšič, vsi iz Sovodnje. Sejo so sklenili z upokožitvijo občinskega uradnika Erminia Mazzolina ter začasno namestitvijo na izpraznjeno mesto domačinke Dolores Petecjan.

Na začetku seje je tajnik dr. Štefan Bukovec prebral zapisnik zadnje seje in seznanil svetovalce, kakšno »usodo« so doživeli sklepi, začne seje na svojem potovanju k delnim nadzornim organom. Povedal je, da so jih večina že odobrili. Preden pa so prišli na dnevni red, se je razvila živahna

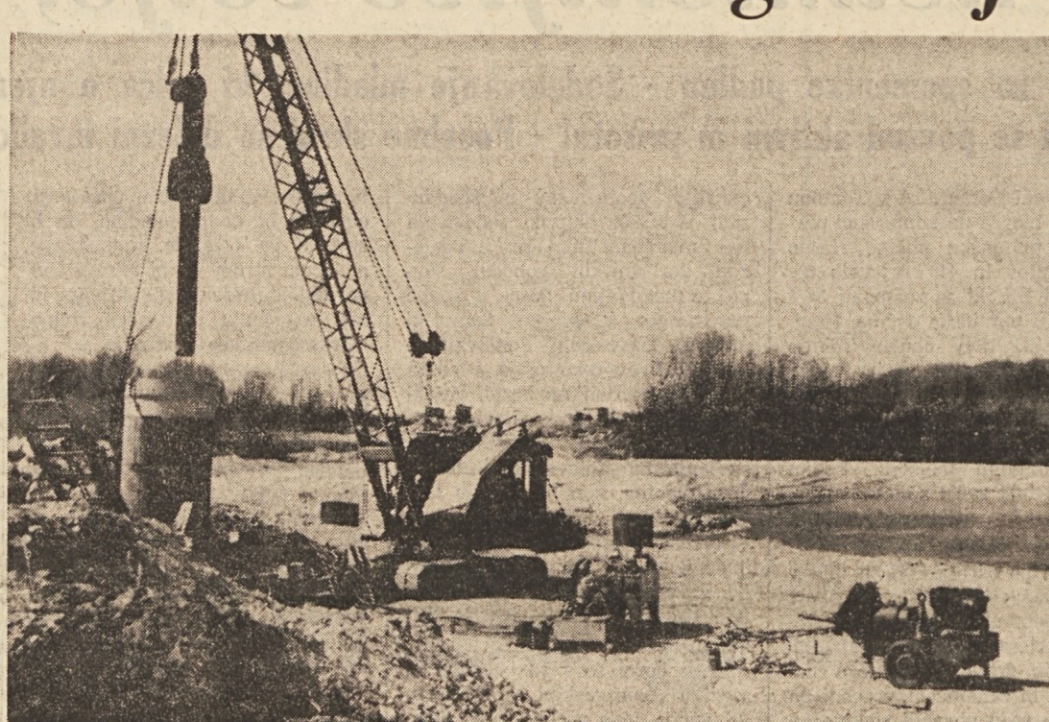
Jutri zaradi stavke
avtobusi ne vozijo

V zvezi z vsedravnno stavko uslužbencev avtobusnih podjetij jutri, v nedeljo, mestni avtobusi ne bodo vozili. Ponovna stavka bo v torek, 3. aprila od 15. do 18. ure. Istočasno bodo stavkali tudi uslužbenci vseh izvenobčinskih avtobusnih prog. Pri nas zadeva stavka podjetja Ribi, Autolinee triestine in La Gradese.

Nič več faktur IVA
za blago namenjeno občini

Goriški župan obvešča vse zainteresirane trgovce, da ni več potrebno, na podlagi telegrafskih navodil ministrstva za finance, pošiljati na urad IVA izdava faktur za dostavo blaga občinskim uradom, zavodu Lenassi in Domu za starše v Ločniku.

Most čez Sočo v gradnji

Delavci podjetja Doni iz Padove so že skoro dokončali dela pri postavitvi železobetonskih stebrov, na katerih bo stal Most čez Sočo med Majnicjo in Sovodnjah. Do sedaj so pripravili vse potrebno za postavitve teh stebrov. Z modernimi žerjavci so izkopali deset metrov globoke jame z več kot enim metrom premera, v kratkem bodo te jame napolnili s posebnim železobetonsko mešanico. Taki stebri pa bodo segali še globlje, kar 27 metrov globoko.

Da bi imeli lažje delo so delavci deloma zajezili Sočo. Že v prihodnjih mesecih bodo videli stebre, ki se bodo dvigali iz Soče, podjetje napoveduje, da bo most še letos končan. Z deli so zakasnili, ker je tehnični urad Magistrato alle Acque v Benetkah zahteval

popravke k prvotnemu načrtu. Zaradi teh popravkov bo stal most čez Sočo približno sto milijonov lir več kot je bilo prvotno predvideno.

Trgovine z izdelki za kmetijstvo: od 8. do 12.30, od 15.30 do 19. ure. Stališčne: (brez policijskega dovoljenja), od 7.30 do 22.30. Trgovine jestvin: od 8. do 12.30, od 16. do 19.30. Izjemoma v občini Gorica in Krmini od 8. do 13, od 16.30 do 19.30.

Danes zapade rok
za prijavo
reklamnih napisov

Županstvo v Gorici obvešča vse zainteresirane, predvsem trgovce, da zapade danes, 31. marca, rok za prijavo vseh reklamnih napisov, ki so na občinskem ozemlju. Tu so vsote reklamne table, svetlobni napisi, obcestne table, razna reklama tvrdk na oknih trgovin itd.

Občinski uslužbenci bodo po tem roku uradno ugotavljali reklamne napise. Prizadevali bodo morali poleg običajne takse plačati tudi globo.

Mestni avtobusi
spet po Mostu 9. avgusta

Podjetje za mestni avtobus javlja, da bodo s ponedeljkom, 2. aprila, ponovno vzpostavili avtobusne proge kot so bile pred lanskim 15. aprilom.

Zunanje obhodne proge (circolari esterne) bodo ponovno tekale čez Most 9. avgusta, prav tako bodo ponovno uvedli postajališča na Korzu Italija. Ugotovili so namreč, da se je zaradi zmanjšanja številca potnikov, teža avtobusov znižala pod dvanajst ton. Zaradi tega je možen prehod čez Most 9. avgusta.

Od 1. aprila dalje
poletni urnik trgovin

Goriška zveza trgovcev javlja, da bodo s 1. aprilom uvedli poletni urnik trgovin. Urnik velja za vse občine na Goriskem.
Pekarne: od 6.30 do 12.30, od 16. do 18. ure.
Mlekarnice: od 6.30 do 12.30, od 17. do 19.30.
Drogerije: od 8. do 12.30, od 16. do 19.30.
Trgovine z industrijskim blagom, z oblačili, čevlji, itd.: od 9.30 do 12.30, od 15.30 do 19.30.
Trgovine z železnino: od 8.30 do 12.30, od 15. do 19. ure.
Prodajalne sadja in zelenjave: od 8. do 12.30, od 16. do 19.30.
Prodajalne kuriva in gradbenega materiala: od 8. do 12. in od 13.30 do 17.30.
Prodajalne avtomobile, motorje in nadomestnih delov: od 8. do 12, od 15. do 19. ure.
Prodajalne dvokoles in nadomestnih delov: od 8.30 do 12.30 in od 15.30 do 19.30.
Čevljarne: od 8. do 12.30 in od 15.30 do 19.30.

V PONEDELJEK SEJA OBČINSKEGA SVETA V GORICI

Inž. Močnik bo izdelal načrt za slovenske šole v Ul. Campi

Na dnevnem redu je tudi odobritev konvencije za lotizacijo zemljišča, kjer bo Kulturni dom - Pomembna javna dela

Dve pomembni zadevi so vključili v dnevni red seje občinskega sveta, ki bo v ponedeljek, 2. aprila ob 18.30 v Gorici: pooblastilo inž. Adolfu Močniku za izdelavo izvršilnega načrta osnovne šole in otroškega vrta s slovenskim učnim jezikom v Ul. Campi ter odobritev konvencije med občinsko upravo in družbo »Ferriere« za lotizacijo zemljišča na križišču ulic Seminario in Italico Brass, kjer bodo gradili Kulturni dom. Lahko se primeri, da občinski svet v ponedeljek ne bo razpravljal o teh točkah, ker se vedno ni zaključil razprave o knjižnici in je zato možno, da bo najprej skušal sprejeti resolucijo glede podaljšanja zakona o prosti coni, šele potem pa se lotiti razprave o zajetnem dnevnem redu, v katerem zavzema pomembno mesto razprava o deželnem urbanističnem načrtu, o katerem so že na prejšnji seji predložili resoluciji nekatere svetovalci. Med temi so tudi svetovalci PSDI, ki ugotavljajo, da je Gorica skoraj v celoti izključena iz načrta veljavi komunikacijskih poti, ki zagotavljajo naš deželni vlogi mostu. Da bi Gorica enakovredno sodelovala pri izvrševanju te funkcije, je po mnenju svetovalcev PSDI potrebno: podaljšati traso hitre ceste, ki bo povezovala mejne prehode na vzhodu in zapadu države, do Gorice

Nadalje je na sporedu občinskega sveta namestitev desetih novih uslužbencev, zahteva na delo po prispevku 2,4 milijarde lir za izvajanje programa cestnih del, najem prispevka 32 milijonov za popravilo občinske zgradbe v Pevmi, preureditev judovske sinagoge v Ascolijevi ulici, razširitev omrežja, gradnja nove občinske klavnice, gradnja novega pokrižnega trga, nadaljnja izgradnja kanalizacije za odplake in najem posojila 263 milijonov lir za gradnjo plavalnih bazenov na Rojcih. Spremenili bodo regulacijski načrt in področje »H« preklasirali v javno zeleno površino, kjer bodo zgradili storitve novega semišča.

Gorelo je v goriskem
semenišču

V goriskem semišču v Ul. Alvižano 18 so morali gasilci na delo, ker je zaradi pregreht čer izbruhnil požar v kleti, kjer je hotel za centralno kurjavo. Gasilska ekipa je prišla približno ob 20.30 in je po treh urah dela pogasila ogenj, ki je medtem zajel zunanjo prevleko cevi in nekaj pohištva. Po prvih ugotovitvah je škoda približno za pol milijona lir.

KOROŠKI VEČER

Jutri, 1. aprila ob 17. uri
v Katoliškem domu

I.
France Cigan: Ustoličenje karantanskega kneza (kantata za soliste, mešani zbor in trobila).

II.
Koroška v pesmi in besedi. Izvaja zbor »Jakob Petelin-Galus« iz Celovec pod vodstvom Jožka Kovačiča.

Prosvetno društvo »TANDREZ«
Dramski odsek
uprizaro

ARTHUR FAOQUEZ
AMBROSIO
KRADE ČAS

Komedija v treh delih
Prevedel EMIL SMASEK
Režiral ALEKSI PRGAREC

Premiera v soboto, 31. marca ob 20.30 v župni dvorani v Standrežu
Ponovitev v nedeljo, 1. aprila ob 19. uri v isti dvorani.

Premalo denarja
za stanovanjske zadrugę

Denar, ki ga je dala dežela za gradnjo ljudskih hiš stanovanjskim združenjem v naši deželi, ne zadostuje niti do daleč potrebam prebivalstva. Samo na Goriskem je v teh združenjih včlanjenih nad 700 ljudi, dežela pa je s svojim dekretom, upoštevajoč fond, ki je na razpolago z državnim zakonom št. 865, zadovoljila samo pet odstotkov prisilcev.

S tem v zvezi so komunistični deželni svetovalci Rizzi, Bosari, Marchioni in Cuffaro naslovili predsednika deželnega sveta Ribezzi interpelacijo, s katero hočejo vedeti koliko prošelj je dobila deželna uprava, koliko jih je upoštevala po kakšnem kriteriju in koliko denarja je šlo v posamezne pokrajine v naši deželi.

Istočasno svetovalci menijo, da bi lahko dežela s svojimi ovršnimi sredstvi povečala sedanjo majhno razpoložljivost denarja, ki ga je potrebnih ljudi v Furlaniji - Julijski krajini namenila država.

Še dve nedelji dovoljen
lov na ptice selivke

Predsednik goriske pokrajine je podaljšal za dva tedna dovoljenje za lov na ptice selivke. To je na pravil na prošnje lovskih zveze in upoštevajoč zakonska določila, ker so ptice selivke prišle v naše kraje pozneje kot so prvotno predvidovali. Dovoljenje za lov na ptice selivke v prvi in drugi nedelji meseca aprila.

Nesreči na Goriskem

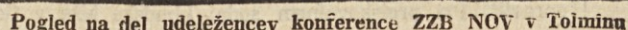
Ob 11. uri se je zatekel v gorško bolnišnico 38-letni sofer iz San Giuseppe pri Trevisu Arnaldo Granello, kjer so mu ugotovili lažje poškodbe in bo zaradi teh ostal v bolnišnici nekaj dni. Mož je zdravnikom povedal, da je na Majnici vozil tovornjak, ko je nenadoma izgubil nadzor nad vozilom in zavozlil v obcestni jarek.

Druga nesreča se je pripetila 6-letnemu kmetu iz Ločnika Sicišgridu Viduži, ki si je povzročil globoko rano na desni roki in bo zaradi tega ostal v bolnišnici 15 dni. Viduž je v jutranjih urah skupno z drugim tovaršem žagal drva za motorno žago in ga je prijatelj nehote oplazil z zobni žage, ki so mu povzročili poškodbo.

Prispevki

Nameste cvetja na grob pokojne Marije Bizjak daruje Severina Del-pin iz Podgore 1.000 lir za Podporno društvo v Gorici.

LADO PREMRO
(Nadaljevanje sledi)

Zakon po vojvodinsko

Iz študije o zakonih in ločitvah v Vojvodini: poročenih je več žensk (ločenih pa tudi) kot moških — Možje delajo v tujini — Precej nezakonskih otrok

NOVI SAD, marca (Tanjug). Center za politične študije v Novem Sadu je preučeval zakone in ločitve v SAP Vojvodini. Te dni je rezultate svojih anket tudi objavil. Prva ugotovitev: več Vojvodincev živi v zakonski skupnosti kot pa zunaj nje.

Statistika o vojvodinskih zakonskih zvezah pravi, da se že dalj časa sklepa v tej pokrajini letno kakih 17.000 zakonskih zvez, toda število razvezanih zakonov nenehno raste. Do 1959. leta je bilo število ločitv okrog 3.000, od leta 1960 naprej pa naštevajo letno že več kot 3.000 ločitv. Za Vojvodino je specifičen podatek, da je v pokrajini poročenih kar 10.000 več žensk kot moških; podobno velja tudi v manjši meri — zaznavajo statistiki na vseh koncih države, vendar za zdaj še niso ugotovili natančnih vzrokov za ta pojav. Strokovnjaki ga po večini razlagajo z neločnimi anketnimi odgovori, delno pa ga pripisujejo tudi odhajanju moških na delo v druge republike ali v tujino.

Famos: velike zaloge

V sarajevski tovarni motorjev si prizadevajo zmanjšati zaloge

V sarajevski tovarni motorjev »Famos« si zelo prizadevajo zmanjšati prevelike zaloge, vendar to tako, da pri tem ne bi bil ogrožen tehnološki delovni proces. V tovarni zdaj določajo optimalno raven zaloga in uvažajo stimulativne ukrepe, ki bodo vplivali tudi na osebne dohodke v posameznih delovnih enotah, ki prispevajo k zmanjšanju zaloga materiala, polizdelkov in končnih izdelkov. Notranji štab za likvidnost v tem podjetju se je že lotil nekaterih ukrepov. Tako bo zdaj tudi komercialna služba zainteresirana za poslovni uspeh, saj bo višina zaloga materiala in končnih izdelkov eden izmed instrumentov merjenja učinkovitosti.

Več zvez

1. aprila začne veljati sezonski letalski vozni red — Brnik bolj zaposlen

LJUBLJANA, marca. — S 1. aprilom ko prične veljati sezonski letalski vozni red, se bo povečalo število prog preko letališča Brnik.

JAT bo poslej okrepil povezavo Ljubljane z Londonom. Letala so vozila doslej ob torkih in petkih, zdaj pa bodo tudi ob nedeljah. Tudi v Zürich bo poslej ena povezava več tedensko in sicer ob ponedeljkih. Letala bodo vozila vsak dan razen ob četrtek in sobotah.

V novim voznim redom bo okrepjena Jativa proga tudi proti Frankfurtu. Z dodatno prog (ob sredah) bo Ljubljana vse dni v tednu povezana s tem zahodnonemskim mestom. To pa je tudi prvi primer vsakodnevne zračne povezave Ljubljane s tujino.

Od prvega aprila dalje bo JAT uvedel novi sezonski letalski zvezi Ljubljane z Dubrovnikom in Splitom, Ob

torkih in petkih bodo letala vozila v Dubrovnik, ob torkih in nedeljah pa v Split.

Inex Adria Aviopromet z novim voznim redom ne uvaža novih prog. Novost je v tem, da bodo od 1. aprila dalje odletela letala iz Beograda proti Ljubljani uro kasneje in sicer ob 18.30. Sicer pa je IAA pred tedni uvedel novo krožno prog Ljubljana—Beograd—Zagreb—Frankfurt—Düsseldorf—Zagreb—Beograd—Ljubljana in sicer ob petkih. Tako kot doslej pa bo brnjsko letališče dvakrat tedensko (ob sredah in sobotah) povezano s Frankfurtom, kjer vozijo tovarna letala Lufthansa.

ANDREJ PIRKOVIČ

Zastava: izvoz v Grčijo

Spremenjeni pogoji izvoza »Crvene zastave« iz Kragujevca v Grčijo

Desetletno sodelovanje med »Crveno zastavo« in družbo »Polidis« iz Soluna naj bi bilo letos kronano z večjim izvozom zastave 101 v Grčijo. Letos bi morala kragujevska tovarna izvoziti v Grčijo 2630 avtomobilov, od tega 1800 vozil zastava 101. Zaradi devalvacije dolarja in spremenjenih pogojev izvoza pa »Crvena zastava« ne bo mogla prodati v Grčijo zahtevane količine vozil, kajti tak izvoz bi kragujevska tovarna prinesel 300.000 dolarjev izgube. Vsako povečanje izvoznih cen, s katerimi bi pokrili omenjeno izgubo, pa je nemogoče, ker je že zdaj razlika med izvozno in maloprodajno ceno skoraj neznatna.

TOBOLJEVIČ:

Janko Smole, zvezni sekretar za finance: »Ne sprašujte me za dinarje, vprašajte me za dolarje!«

H Kravcu

Denar za graditev novih žičnic bo v konzorciju združilo 42 organizacij

KRANJ, marca. — Kravcev v svojem rekreacijskem in turističnem razvoju ne bo več osamljen tako kot doslej. V torek so se na ustanovnem zboru konzorcija, ki so se ga udeležili predstavniki 42 gospodarskih in drugih organizacij iz Kranja, Ljubljane in od drugod, dogovorili za združitve sil in sredstev za graditev novih žičnic.

V prvi etapi bodo zgradili novo dostopno kabinsko žičnico iz doline, na smučišču pa bodo postavili še tri nove vlečnice. Za vse to bodo rabili 30 milijonov dinarjev. Ker bodo za 14 milijonov dobili kredit od proizvajalca žičnic, 6 milijonov pa naj bi jim posodila domača banka, bodo morali člani konzorcija zbrati 10 milijonov dinarjev. Na današnjem zboru so predstavniki 15 delovnih organizacij že predložili izjave, da bodo vplačali 38 deležev, to je 3,8 milijona dinarjev. V prihodnjih dneh se bodo

o tem odločili še drugi, tako da bodo do konca aprila vsi podpisali pogodbo in vpisali svoj prispevek. Dosedaj sta se za največji delež odločila Creina in Iskra — vsaka po 700.000 dinarjev.

Pred dnevi so v Kranju že podpisali pogodbo o dobavi žičnic s francosko firmo Pomagalsky, ki je bila na natečaju najugodnejši ponudnik.

Poslovni odbor konzorcija, ki so ga izvolili na torkovnem zboru, bo vodil direktor kranjske Iskre Jože Hajs. LADO STRUŽNIK

30 držav in 100 avtorjev

Jeseni bo v Skopju svetovna galerija karikature na temo »svetovni mit«

SKOPJE, marca (Tanjug). — Peta svetovna galerija karikature »Skopje 73« v okviru mednarodne prireditve »Srečanja solidarnosti« od 15. do 20. septembra bo posvečena temi: »današnji mit«. Računajo, da bo sodelovalo sto avtorjev iz 30 držav vsega sveta. Mednarodna žirija bo tudi letos podelila tradicionalno »veliko nagrado« za najboljšo karikaturu in dala več priznanj za nov likovni izraz, izvirnost ali eksperiment.

Na meji je bil vrvež

Čez mejne prehode je lani pripeljalo k nam 10 milijonov vozil

BEOGRAD, marca (Tanjug). — V Jugoslavijo je lani pripeljalo 10,2 milijona motornih potniških vozil ali 7 odstotkov več kot leta 1971. Največ je bilo osebnih avtomobilov, 10 milijonov in 46 tisoč ali 8 odstotkov več. Avtobusov je bilo več kot 55 tisoč, motornih koles pa 105 tisoč.

Predor — krajša pot

Na cesti med Titogradom in morjem naj bi prebili planino Sozina, ki loči skadarsko kotlino od morja — Predor bo dolg 5370 metrov — Tudi cestnina

Poleg velikega mostu prek tesni Verige v zalivu Boke Kotorske, o čemer smo že pisali, bo cestno podjetje iz Titograda zgradilo še en velik objekt na jadranski magistrali, speljani skozi Crno goro. Gre za predor Sozina, dolg 5370 metrov, ki ga bodo prebili skozi istoimensko planino. Ta ločuje Skadarsko kotlino in Ornogorsko primorje.

Skozi ta predor naj bi stekel avtomobilski promet od Virpazarja ob Skadarskem jezeru do Petrovca na morju. Prometni strokovnjaki že dolgo opozarjajo na nevarnosti, ki prede na tej cesti, o čemer so se lahko prepričali vsi tisti, ki so vsaj enkrat potovali tudi: polna je ostrih in neopredeljenih ovinkov, vzpenja se za dobrih 9 odstotkov. Med turistično sezono je tu videti dolge kolone avtomobilov, avtobusov in tovornjakov s prikolicami, ki si le s težavo utirajo pot proti morju ali v notranjost države. Pozimi povzroča vznemirjenje preglavice se poledica. Vsako leto je to delo veliko prometnih nesreč. Zato so se odločili za predor.

Po cesti od Virpazarja do Petrovca in nazaj je leta 1965 potovalo 263.165 vozil, leta 1970 pa že 1.312.540, leta 1977, ko bo zgrajen predor Sozina, pa naj bi jih bilo kar 3.540.000. V prvi fazi gradnje naj bi imel novi predor dvopasovni cestniški, široki skupaj 7,50 metra, po kateri bi lahko peljalo 1800 vozil na uro. Cestišče naj bi imelo dva zaščitna pasova, z vsake strani po enega, pod njima pa bo do speljali vodovodne cevi, po katerih bo tekla pitna voda iz Skadarskega jezera v Ornogorsko primorje, in naftovod, ki naj bi od sosednje ga Bara vodil v notranjost države.

Dovolj prostora bo tudi za energetske in telefonske-tele-

grafske kable. V predoru bodo avtomatska razsvetljavanja in ventilatorji, ki bodo skrbeli za naravno kroženje zraka, naprave za nadzorovanje vidljivosti, analizator zraka, alarmne naprave, telefoni za poziv zdravnika ali mehanika, naprave za štetje vozil in ugotavljanje zastojev v prometu, semafori, telefoni in druga prometna oprema. Predor skozi predor bodo urejali iz posebne komandne postaje pred vhodom v predor, kjer bodo pobirali tudi takso za vozila, da bi tako dobili nazaj denar, vloženi v gradnjo objekta.

Predor bo predvidoma stal 26.100.000 dinarjev, belgijski konzorcij Basse Sambre in Moustier sur Sambre je zagotovil 90 odstotkov osemlet-

nega posojila z 8,5 odstotniimi obrestimi. Belgijski investitor naj bi vložil še drugih 10 odstotkov, prav toliko pa naj bi znašal tudi njegov delež pri dohodku od cestnine med odplačilnim rokom. Cestno podjetje in investicijska banka iz Titograda ter belgijski konzorcij so se o tem že načeloma sporazumeli. Svoje mnenje o upravičenosti take gradnje bo povedal tudi izvršni svet Crne gore, ki naj bi tudi odobril gradnjo predora. V prid novemu predoru niso le že omenjeni razlogi o nevarnosti cestne razsege, speljane prek gorskih grebenov, temveč tudi krajša pot, saj se bo pot iz Titograda do Virpazarja do tovarna skozi predor ekrajšalo za 5,5 kilometra, od Virpazarja do Sutornora pa kar za 22,5 kilometra. Pot od Titograda do morja pa bi se skrajšala od zdajšnjih 90 minut na pol ure.

MILUTIN DJAKOVIČ

Druga faza v Vlasini

Hydroelektrarna bo podvojila svojo zmogljivost - Več vode v jezeru

SURDULICA, marca (Tanjug). — Tu so začeli graditi objekte druge faze vlasinskih hidroelektrarn.

Direktor vlasinskih hidroelektrarn Petar Kostić je izjavil, da bodo do sredine leta 1975 končali vsa dela pri montiranju agregatov, leto dni kasneje pa pri črpalnih napravah. Moč vlasinskih elektrarn se bo tako povečala od sedanjih 137 na 129 megavatov. Letna proizvodnja električne energije se bo podvojila: od 160 milijonov kilovatnih ur v letu 1973 na 328 milijonov v letu 1977. Proizvodnja električne energije bo tako prispevala k bolj enakomerni preskrbi z elektriko.

Iz planskih rek bodo akumulirali v Vlasinskem jezeru še dodatnih 90 milijonov kilovatnih metrov vode.

Ježa v pomladni dan

Janez Prešeren iz Radovljace posoja lepe konje po 40 dinarjev na uro — Na konjski hrbet se da splezati tudi v Lipici, na Bledu in Visokem

Sodobne gostilne

RADOVLJICA, marca. — V gostilni »Kunstelj« v Radovljici — mimogrede naj povemo, da je letos gostilna stara sto let — znajo imenito postreči. Daleč naokoli so znani predvsem po kremšnatah, mnogi menijo pa so bolj od onih na Bledu. Sicer pa lastnik Anton Štiherle skrbi, da je na mizah vedno vse sveže in domače. »Kakšnih posebnosti ni, toda tisto kar imamo, je dobro,« pravi in razlaga, da kljub salame delajo sami, da rezance delajo doma, da bodo vsak čas servirali tudi žabe (seveda gorenjske) in da razen belih ljutomerskih vin toči le odprta, priznana vina.

RADOVLJICA, marca. Iz leta v leto je več sprehajalcev, ki si želijo sprehod skozi gozd in čez pomladne trate na konjskem hrbtu. V Sloveniji je več možnosti jahanja. Najbolj znana je Lipica, konje pa posojajo tudi na Bledu, na Visokem in Radovljici. Če spustimo že Lipico, ima prav gotovo najboljša jahalna konje Janez Prešern v Radovljici. Kaj nudi?

»Imam sedem konjev, zadnjega sem dobil pred nekaj dnevi. Se jih bom kupil, imenitno jahalno šolo in manj kot deset konj, se komaj sploščam.«

Janez se ukvarja le s konji. Pri njem jездijo vsak dan in tisti, ki se spoznajo na konje, pravijo, da so njegovi grivci najbolj vzgojeni:

»Vsakdo, ki pride k meni, prihaajo petletne punčke in tudi 56-letne ljubiteljske konje, mora najprej pokazati znanje v maneži. Navadno grem tudi s tistimi, za katere sem prepričan, da znajo s konjem dobro ravhati, v spremstvo. Ko sem začel, leta 1969, ni bilo skoraj nikogar, sedaj imam že več kot petdeset stalnih jahačev. Hočem ime-

ti red in tako tudi vedno sproti določam, za katerega človeka kateri konj...

Janez pravi, da se ježa začne tako, da začne vsaj eno uro jездiti pod njegovim nadzorstvom v ograjenem prostoru (maneži). V tem času se pokaže kaj zna. Če ni preveč neroden, ga že po eni uri spusti izven ograje. Seveda ga spremlja in uči.

»Rad bi videl, da bi bili pri meni dobri jahači. Zato jih učim, jim kažem, kako se pravilno jездiti, včasih konje posnamo na filmski trak ali za fotografiramo in to so najbolj dokazi o držji. Malo jih je, ki imajo od-

lično držjo. Zato je treba veliko volje...«

Ura jahanja velja pri Janezu Prešernu 40 dinarjev, učenje pa ne računa.

»Več ne morem računati, saj veste, če bi računal še šolo, bi bilo za naše ljudi predrago. Za dvourno ježo računam 70, za triurno 100, za celodnevno pa 160 dinarjev, je razložil cenik gorenjski učitelj jahanja, ki je zaljubljen v konja Škola in radovljiško pokrajino, ki ni kot pravi Janez Prešeren, ne ravna ne gorata, torej prav tako, da nudi jahačem največji užitek.

JOŽE VETROVEC

BERITE

PRIMORSKI DNEVNIK

Akcija: operacija koronarke

Pred dnevi se je ekipi kirurgov za srčne operacije na ljubljanski kirurški kliniki spet posrečil eden izmed zahtevnih srčnih operativnih posegov — Priprave, dolge 25 let

Pred dnevi seje ekipi kirurgov za srčne operacije na ljubljanski kirurški kliniki spet posrečil eden izmed sedaj že številnih zahtevnih srčnih operativnih posegov, ko so bolniku po miokardnem infarktu odstranili skoraj za pest veliko anevrizmo oteklino. Nastala je potem, ko je bolnika zadel infarkt in je del srčne mišice odmrli, ker se je zamašila koronarka, ena izmed srčnih arterij, ki mora napajati srčno mišico s krvjo in kisikom.

Bolnik se je že po štirindvajsetih urah po odstranitvi oteklino, z znatno zaščito rano na sru, izredno dobro počutil, še posebej zadovoljen, ker se po infarktu sedaj prihranilo lahko oddahnil, da mu vnovičen udar neposredno nič več ne grozi. Srce je po operaciji steklo kot ura. Po tem videzu, ki je lažja koraka zaveže v misel, da gre za lažjo običajno operacijo, potem ko so na kliniki tako rekoč postopoma stopili v fazo rednih, že skoraj rutinskih posegov te vrste — pa ne gre spregledati, kaj vse je treba storiti, če hočemo človeka rešiti pred grozečim infarktom ali pa potem, ko ga je ta že zadel. V ozadju dosežene stopnje razvoja na področju srčne kirurgije, ki Ljubljano priteva med približno deset evropskih zdravstvenih centrov in je hkrati edina v Jugoslaviji, kjer operirajo tudi te srčne žile — koronarke, je nič manj kot četrstoletja velikih strokovnih naporov.

Od stopnice do stopnice so osvajali pot do samega »središča srca«, in to ne samo kirurgi, temveč ob njih še cele ekipe zdravnikov: kardiologov-intenzivistov, rentgenologov in anesteziologov, biokemikov, elektronikov in vrsta srednje medicinskih kadrov. Za vsako tako uspešno operacijo stoji tako rekoč petdeset do šestdeset ljudi, ki so ujeti v skupen ritem prečiščene dela, vsak zase in vsi skupaj prispevajo svoj del naloge v preprečevanju srčnega infarkta in pri reševanju bolnika, ko pa je infarkt že zadel.

»Vse svetovne, evropske pa tudi naše, jugoslovanske statistike kažejo skokovito in nenehno porast obolenosti srca in ožilja. Kljub napredku medicinske vede je zavzela umrljivost za temi obolenji daleč prvo mesto. Pri tem gre levi delu na račun najhujšega zla moderne dobe — arterio-sklerotičnega obolenja koronarnega ožilja, ki terja v Ameriki na leto blizu 600.000, v Veliki Britaniji 120.000, v Franciji več kot 40.000 in pri nas v Jugoslaviji blizu 30.000 žrtev. Skoro polovica teh bolnikov umre nenadoma in tako rekoč nepričakovano...«

Tako je začel predavanje prof. dr. Miro Košak na IX. podiplomskem tečaju iz kirurgije za splošne zdravnike in potem ob širno obrazložil, kaj je treba storiti in kakšne možnosti že imamo, da rešimo tisto polovico bolnikov, ki jih infarkt v prvem žilčetu ni smrtno prizadel a je njihovo življenje zaradi poškodb, ki so nastale v življenjski nevarnosti pred grozečim drugim napadom. In podobno, kako naj kirurg pomaga pri hudih napadih angine pectoris — napovedovalke infarkta.

Kaj se pravzaprav dogaja v srčni mišici, preden nastopi infarkt, in kaj vse je treba storiti, da ga s pomočjo kirurškega posega preprečijo, oziroma kaj je treba narediti, če je infarkt že prizadel bolnika, to so na našo željo kar najbolj poljudno razložili kirurg prof. dr. Miro Košak, kardiolog internist dr. Anton Jagodič in rentgenolog doc. dr. Ivo Goraz. So predstavniki treh poglavitnih medicinskih vej, treh ekip strokovnjakov, ki

ta lahko odmrte tudi del stene med srčnima prekatoma ali pa se okvari funkcija mitralne zaklopke. Če se to zgodi, bo kirurg nastali defekt med prekatoma zašil, okvarjeno zaklopko zamenjal z umetno ter tako rešil bolnika, ki mu sicer oslabiljena srčna mišica takih okvar ne bi prenesla.

To, kar smo tako na kratko in jedrnatno povedali, terja v resnični praksi mnogo več. Od vrste zdravnikov in neštetihih komplikiranih aparatov je odvisen vs potek akcije, ki mu sicer oslabiljena srčna mišica takih okvar ne bi prenesla.

Odlučne so najprej prve ure po infarktu, kadar bolnika na srečo ni smrtno zadel. Takih infarktov, ki za nekaj časa še prihranijo bolnikovo smrt, je od skupnega števila približno polovica. In za te bolnike se bje boj. Tu so koncentrirana prizadevanja, da bi zmanjšali smrtnost po infarktu. Pri reševanju življenja imajo najprej besedo kardiologi-intenzivisti in o njihovem delu nam pripoveduje dr. Anton Jagodič vodja kardiološke skupine za diagnostiko.

Pravi, da je največje odvisno od tega, da takega bolnika čimprej prepeljejo v posebno enoto za intenzivno nego, se pravi v intenzivno koronarno enoto, ki sodi v sklop internističnega kardiološkega in ki je opremljena s specialnimi aparaturnimi. Po infarktu, ki ni bil takoj smrten, je namreč umrljivost največja prav v prvih urah po udaru in samo z izredno intenzivno nego je moč to smrtnost znižati. Oddelek je opremljen s monitorskimi napravami, defibrilatorji in kardiostimulatorji, z napravami, ki beležijo vsak utrip in dogajanje v bolnikovem telesu in ki preprečujejo življenjsko nevarne motnje ritma. Oslabelo srčno delovanje pri takih bolnikih krepijo z raznimi zdravili in s pomočjo specialnih aparatov pipirajo delovanje srca, kar pomaga bolnikom, da preživijo najhujše kritične trenutke.

Odtod naprej, od te prve reševalne etape je usoda bolnika v rokah kirurga, ki naj definitivno reši poskodovano srce. Toda tudi potem, ko so kardiointenzivisti dali diagnozo in ko so rešili bolnika iz prve nevarnosti, bi bil kirurg še vedno brezmočen, če se ne bi mogel opreti na tisto, kar mu lahko nudijo rentgenologi. Brez njih bi bila operacija poseg v neznanu, saj kirurg ne bi mogel natančno vedeti, katera koronarka je zamašena, koliko srca je odmrtega. Srce pa ni tako operativno področje, ki bi dovoljevalo

tisti pogosto ponavljan izrek med bolniki: Naj kirurg odpre in pogleda, kaj je.

Pogledati v srce, je stvar ekipe rentgenologov in spet njihovih najododnejših izredno zapletenih aparatov, ki to omogočajo. Doc. dr. Ivo Obrez je tisti, ki nam razloži, kako je mogoče dobiti ne le slike srca, ampak kako je mogoče posneti bolnikovo srce v povečavi na filmski trak. In ko ta trak zavrti, je celo za laika bolnikovo srce z vsem drobnim ožiljem tako rekoč na dani.

Tudi pot do tega je dolga in zahtevna in tudi tu je angažiranih vrsto ljudi. Ko so se na podlagi diagnoze in po pomoči v posebnem oddelku intenzivne nege odločili za nadaljnje korake, pregledajo bolnika z aparaturnimi EKG. Preiskava z EKG pod določeno funkcionalno obremenitvijo telesa pokaže, ob kakšni obremenitvi se pojavijo znaki, da prideva v srce premalo krvi. Na podlagi te in pa specialnih laboratorijskih preiskav, se nato odločijo za koronarno gradnjo. To pomeni, da vpeljejo rentgenološki prek ožilja bolniku v srce cevko in dovajajo po njej rentgensko kontrastno barvilo. Na posnetkih s specialnimi rentgenskimi kino aparaturnami se potem jasno vidi, kje preseka arterio-sklerotična poškodba pot krvi v srčnih žilah. Z barvilom, speljanim v levi prekat, pa se na filmskem traku še pokaže, koliko je srčna mišica prizadeta in koliko bo še sposobna po operaciji prevzeti normalno funkcijo.

Ko je torej o bolnikovem sru znano vse, kar je moč z znanjem zdravnikov in sedanjimi tehničnimi pomagali dognati, se vsi predstavniki treh ekip kardiointenzivistov, rentgenologov in kirurgov, s pritegnitvijo anesteziistov posvetujejo o operaciji. Tu bo namreč zdaj prevzel prvo besedo in odgovornost za bolnika srčni kirurg s svojo ekipo, potem ko so se skupaj odločili, kaj bo treba storiti: ali bodo s pomočjo presajene vene omogočili bolnikovu sru znano močan dotok krvi; ali bo taka presaditev potrebna na eno ali več koronarnih vej; ali bo treba odstraniti izžulino. Morda bodo potrebna celo oba posega ali pa bodo vsa tri ali umetno zaklopko in zašili odprtino med prekatoma. Vse to bodo storili kirurgi s pomočjo aparaturne umetne srca in pljuč, ki bodo med operacijo prevzele bolnikovo funkcijo. Med takim posegom je namreč treba srce za krajši ali daljši čas ustaviti, saj je

drobno delo na koronarkah izredno precizno. Te žile imajo premer komaj en do dva milimetra in zaradi tega mora biti srce mirno, operacijsko področje vidno in kirurg pogosto uporablja povečevalno lupo ali operacijski mikroskop — za šivanje drobnega ožilja pa posebno aparaturo.

Sedaj po operaciji, bolnik ponovno leži v oddelku intenzivne nege, tokrat v okviru oddelka srčne kirurgije, saj je za njegovo okrevanje še vedno odgovoren kirurg. Sestrski niti za hip ne zapustijo bolnika; delovanje bolnikovega srca kažejo aparati. Je pod nenehno kontrolo.

Operacija se je torej posrečila. To ni samo stavek na papirju, malo poprej smo govorili in se že pošalili z bolnikom, ki je bil operiran prejšnji dan — zaradi tiste velike anevризme — ki je na novem rentgenskem posnetku ni več, temveč priča o njej le dolg zašiti rez.

Za tak zahteven poseg in za podobne posege ob hudi arteriosklerotični, ki grozi, da se bo končala z infarktom ali že po infarktu, je bila prehojena dolga pot. Letos slavi oddelek za kirurgijo srca ljubljanski klinični bolnišnice in z njo prof. dr. Miro Košak srebrni jubilej na področju srčne kirurgije. Pred petindvajsetimi leti so prikrival s kirurškim posegom popravili prirojeno srčno napako. Nato so s skromnimi, improviziranimi napravami, po dolgem študiju in poskusih na živalih leta 1958 izvedli prvo odprto srčno operacijo s pomočjo umetnega srca. Letovali so se čedalje bolj zahtevnih srčnih operacij. Ob tem so iz temeljev gradili in izpopolnjevali diagnostiko in dokaj popolno so že opremljeni s sodobnimi aparati. Isto pot je ubrala rentgenologija, množile so se vrste strokovnjakov in krepile so se vezi med ekipami v čvrsto teamsko delo, v katerem ima sleherni svoj del naloge, svoj del odgovornosti do dramatičnega vrhunca, ko poseže kirurg naravnost v srce. Pot proti zlatemu jubileju bo poslej olajšana, ker je začetek zmeraj težji kot razvoj, ker prvi uspehi spodbujajo naslednje in zlasti še, ker bo nov klinični center s svojimi funkcionalnimi prostori nudil tako diagnostiki kot strokovnjakom v intenzivni negi, pa rentgenologom in kirurgom nove, dokaj boljše pogoje za delo, za strokovno izpopolnjevanje novih kadrov, v pomoč pa jim bo spet nekaj novih aparatov.

MARIJA NAMOR

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

ŠPORT NA TV

DANES
SOBOTA, 31. MARCA 1973

ODBOJKA

MOSKA D LIGA
21.00 v Vidmu
CSI Friuli — Dom1. MOSKA DIVIZIJA
21.15 v Vidmu
PAV Dornisch — Olympia21.15 v Turjaku
Libertas Turjak — Sloga1. ŽENSKA DIVIZIJA
21.00 v Trstu, pri Banhi
Sloga — ASFR21.00 v Gorici
Azzura — Bor2. ŽENSKA DIVIZIJA
19.00 v Trstu, Elizejske poljane
Inter — Bor19.15 v Dolini
Breg A — FARIT BNAMIŽNI TENIS
DRŽAVNI TURNIR
9.00 v Barju
Nastopata tudi Kras in SokolKOŠARKA
DEČKI
19.00 v Trstu
Bor — ServolanaJUTRI
NEDELJA, 1. APRILA 1973NOGOMET
2. AMATERSKA LIGA
15.30 v Bazovici
Zarja — Vesna15.30 v Trstu, Ul. Flavie
Inter SS — Breg15.30 v Škofjancu
S. Canzian — Primorje15.30 v Villanovi
Villanova — Juventina3. AMATERSKA LIGA
10.30 v Križu
ACEGAT — Union15.30 v Trstu, Sv. Alojzij
Fiamma — Primorec10.30 v Dolini
Domio — Breg B10.30 na Proseku
Olimpija — Libertas Sv. Sergij13.00 v Mladinci
Muggeana — Union8.45 na Proseku
Primorje — Giarzole10.30 v NARAJČANJIKI
Gaja — Radiceh12.30 v ZACETNIKI
Breg — RosandraODBOJKA
2. ŽENSKA DIVIZIJA
10.30 v Trstu, Ul. Conti 1
FARIT A — Breg BKOŠARKA
MOSKA D LIGA
17.00 v Trstu, Ul. della Valle
Bor — Lido SansonNARAJČANJIKI
v Trstu
SABA — Polet14.00 v Trstu
Italsider — KontovelORIENTACIJSKI POHOD
V organizaciji RMV
9.00 v Pevni
Nastopajo ekipe

HOKEJ NA LEDU

Skromna zmagaja Jugoslavije
ZDA premagale Romunijo

Odprto je le še vprašanje o predzadnjem mestu

GRADEC, 30. — Tudi Japonska je položila orožje pred jugoslovansko reprezentanco, ki je tako se naprej med najboljšimi in bo danes v srečanju z Romunijo štartala na odlično tretje mesto. Kljub zmagi 4:3 pa je Jugoslavija razočarala ali bolje potrdila tisti padec forme, ki smo ga videli že proti Italiji. Res je, da so Japonci z organizirano in borbeno igro presenetili, res pa je tudi, da je Jugoslavija bila v svojih napadih manj odlična kot po navadi, obramba pa se je še enkrat izkazala kot najsibkejša točka moštva. Knez, sicer odlični v prejšnjih nastopih, nosi krivdo za dva gola, tretji pa je nastal po nerazumevanju med vratarjem in Japanci. Vse je sicer kazalo, da bo do »plavih« z lahko popravišil točke, saj so se že v 1. minuti zadeli v črno s Poljskim. Tudi trenutno izenačenje preko Ita ni moglo vztrajati, saj je Jakopič kmalu znova povedel svoje moštvo v vodstvo. Ko je v drugi tretjini Poljanec povečal prednost, je bilo pričakovati, da se krčeviti odpor nasprotnikov umiri. Higašida pa je presenetil Kneza in zmanjšal razliko. Jugoslavija je bila v tretji tretjini na pragu katastrofe, ko je Kyoya izenačil in Japonci so na padali z golom Smoleja, ki je dal Jugoslaviji sicer zasluženo, toda ne bleščečo zmago.

V današnjem kolu so ZDA premagale Romunijo s 6:3 in si zaradi odlične razlike v golih praktično zagotovile drugo mesto (Jugoslavija pa si lahko samo grize prste ob spominu na izgubljeno zmago v drugem kolu). NDR je odpravila Italijo s 15:1.

Šport in družabnost
v 2. križ-kraž krosu

Tekmovanje v teku čez drn in strn predstavlja (posebno ob lepem vremenu) nekaj zelo prijetnega. Ta kros je nova, simpatična pobuda SPDT, ki se je v kratkem zelo priljubila in je vsakokrat delna številnega občiska, verjetno tudi zato, ker združuje resni športni del z družabnostjo.

Nedeljska proga je bila dolga 3 km, potekala je ob vnožju in pobočju Kokoši pri Bazovici. Vsi tekmovalci so brez izjeme pokazali veliko vztrajnost in navdušenje kar tudi dokazujejo zabeleženi časi. Ogledimo si lestvice:

Od 6. do 8. leta — dečki: 1. Gombac 18'19", 2. Paoli Boris 19'24", 3. Vekjet Dimitrij 22'2".

Dečlice: 1. Škamperle Janka 29', 2. Tomažič Jasna 35'.

Od 9. do 10. leta — dečki: 1. Štoka Peter 15'26", 2. Paoli Peter 17'5", 3. Kalci Pavel 17'32", 4. Purič Klavdij 17'45", 5. Tomažič Aleks 18'2", 6. Tassaro Aleks 18'18", 7. Rončaj Aleks 18'20".

Dečlice: 1. Vodopivec Danjela 24'15", 2. Paoli Rosana 18'21", 3. Kurec Tanja 19'51", 4. Margon Adrijana 24'15", 5. Vekjet Tanja 29'23", 6. Tomšič Kristina 29'40".

Od 11. do 15. leta dečki: 1. Majovski Sergij 14'34", 2. Majovski Kazimir 17'3", 3. Brana Igor 17'10", 4. Škamperle Igor 17'15".

Dečlice: 1. Štoka Nataša 20'18", 2. Guštin Egon 9'10" (najboljši absolutni čas), 2. Škabar Rudi 10'53", 3. Pahor Adrian 13'22", 4. Oblak Marko 17'1".

Od 19. do 29. leta: Ruzier Fabij 10'40", 2. Guštin Emil 20'8".

Od 30. do 50. leta: 1. Križman

KASTA vabi vse bivše, sedanje in bodoče črgevece na žogonogobno tekmo med ekipama STARIH LEVOV in MLADIH ZVEZD.

Ne bo, mesarsko klanje bo DANES ob 16. uri na nogometnem igrišču v Križu.

SP V GRADCU

NAMIZNI TENIS

9. IN 10. JUNIJA

ODBOJKA

TOKRAT ZELO BOGAT SPORED

Tudi dekleta na Bledu
za pokal Julijskih Alp

Državni turnir v Barju - Medšolsko prvenstvo in mladinske igre

Pokal Julijskih Alp

V soboto je bil v Ljubljani sestanek vodstev namiznotenjskih zvez Slovenije, Koroške in Furlanije — Juljske krajine, na katerem so se dogovorili o letošnjem turnirju za pokal Julijskih Alp. Turnir bo 9. in 10. junija na Bledu in bo letos dosegel več tekmovalcev kot lani. Poleg moškega ekipnega turnirja za posameznike, bodo letos prvič nastopila tudi dekleta, tako ekipno kot posamezno. Drugo novost pa predstavlja turnir posameznikov, katerega se bodo lahko udeležili vsi igralci treh dežel in ne samo udeleženci ekipnega turnirja.

DRŽAVNI TURNIR

Danes se prične v Barju državni turnir, katerega se bodo udeležili trije naši igralci: Milčičeva, Košuta in Peterlin. Turnir bo potekal v nenavadnem vzdušju, saj bo to za osem igralcev le predtekovanje za nastop na SP v Sarajevu. Lahko torej pričakujemo izredno zagrizeno igro, saj bo imela zmaga takoj velikega pomena. Med moškimi bo prvo mesto verjetno pripadlo Bossiju, ki je v zadnjem

času nepremagljiv, med ženskami pa ima tudi tokrat lepe izgled Milčičeva, ki je pred dvema tednoma zmagala v Pinerolu.

DEŽELNI TURNIR

Jutri bo v Trstu deželni turnir za moške, katerega se bo udeležilo nekaj igralcev Sokola. Ženski turnir pa bo na sporedu prihodnjo soboto.

MEDŠOLSKO PRVENSTVO

V kratkem se bo pričelo prvo pokrajinsko medšolsko prvenstvo za moške in ženske ekipe, ki ga bodo odigrali v telovadnici trgovskega tehniškega zavoda »Ziga Zoisa« na Vrdeški cesti 13. To je prvo tako imenovano prvenstvo v naši pokrajini in v Italiji sploh in bo zato verjetno precej zanimivo, saj bodo nastopili skoraj vsi najboljši tržaški igralci.

MLADINSKE IGRE

V začetku aprila se pričnejo tudi mladinske igre. V namiznem tenisu bodo najprej igrali v Nabrežini, kjer bo tekmovalje priredilo SD Sokol. Turnir bo v soboto, 14. aprila ob 15.30 v dvorani Igo Gruden, rok za prijave pa zapade 11. aprila.

S.J.

Lahko kolo za ekipi Sloga
Več tvegata Olimpija in Bor

Začelo se bo tudi prvenstvo 2. divizije za člane in članice

Danes in jutri bo na naših odbojarskih igriščih še bolj živo kot doslej. Prične se odbojarsko prvenstvo tudi v najnižji kategoriji in sicer drugi diviziji. Zastopstvo slovenskih moštev je več kot razveseljivo. Od sedemnajstih prijavljenih ekip v obeh kategorijah jih bo v imenu osnovnih slovenskih športnih organizacij nastopalo nič manj kot devet. Dekleta so bila razvrščena v dve skupini po pet ekip, fantje pa v eno za katero je prijavljenih sedem moštev. Kalendarje vseh treh skupin bomo objavili v jutrišnji številki.

1. divizija člani

V zadnjem kolu prvega dela prvenstva čakata naši dve ekipi v tej ligi razmeroma enake nasprotnike. To pa ne pomeni, da niso možna presenečenja. Vsekakor pa sta PAV Dornisch in Libertas iz Turjaka daleč slabša nasprotnika kot sta bila v preteklem zavrtjuju Ginnastica iz Pordenone in Arc Linea.

Tako Sloga kot tudi Olimpija i-grata v gosteh. Gorici se bodo drevo spoprijeli v Vidmu s slabim, da ne rečemo preslabim PAV Dornischem, ki je v osemih prvenstvenih nastopih pravega tolikrat potegnil krajišni konec. Torej več kot idealna priložnost Goricanom za zmago, s katero bi se oddolžili zvestim navijačem za nedolgi poraz v Trstu z Arc Lineo. Z uspešnim nastopom bi Olimpija odbrala korak z boljšimi ekipami v tej ligi.

Nekoliko težja naloga čaka prav tako drevi Slogo v Turjaku. Domači Libertas se je znašel in v zadnjih nastopih igra vse bolj uspešno. Kljub prepovedi na domačini ne bi smeli delati velikih preglavic Neubauerju in tovaršem na njihovi nezadrži, zmagoviti poti. Mirne duše lahko pričakujemo, da se bo Sloga vrnila iz Turjaka z osmim zaporednim parom točk.

2. divizija članice

Pri članicah bo drevi in jutri na sporedu sedmo kolo. Slogačice bodo sprejele v goste šesterto AS FJR iz Čedad. V prvem delu prvenstva je Sloga odpravila tega tekmeča s tesnim 3:2. Doma pa bo po vsej verjetnosti precej lažje, ker Čedadčanke niso enakovredne nasprotnici in slovenske odbojkarice so res v odlični formi. Gostje s svojo improvizirano in tehnično slabo odbojko ne bi smele priti daleč.

Težak nastop pa bodo morale odpraviti ta čas ne preveč zanesljive borovke v Gorici z nevarno Azzurro. Tržačanke preživljajo krizo in jo bodo težje premagale, če na igrišču ne bodo pokazale več zagrizenosti, odločnosti in tudi samozvesti, ki jih v zadnjih nastopih pri njih močno pogrešamo.

Upamo, da je porazni nastop v Vidmu le nekaj koristil in da bo v Gorici tokrat vse drugače. Domačinke so zelo dobre v obrambi, napada pa skoraj nimajo v prvem delu prvenstva je nepopoln.

Za nedeljsko tekmo je trener Marson sklical vse igralce, ki naj se zberejo na štandrekem igrišču.

V Novi Gorici je bilo v četrti zvečer v novi telovadnici nagajevanje najboljših slovenskih športnikov, ki so jih izbrali na podlagi ankete športnih novinarjev slovenskih listov. Na naši sliki: atletinja Nataša Urbančič in smučarski skakalec Danilo Pudgar

Bor zmagal po petih setih.

2. divizija članice

Obe uvodni tekmi v tej skupini bodo odigrali drevi. Najmlajše borovke odhajajo v goste k Interju. Srečanje bo slej ko prej izredno izenačeno in oba zastopnika imata enake možnosti za uspeh. Morda pa je le lahka prednost na strani Slovenk. Prva šesterka Brega prav gotovo ne bo imela doma prezahtevnege dela s FARIT »B«. Odbojkarice Sokola v prvem kolu počivajo.

Skupina »B«

Sloga bo drevi gostila ekipo Združenja šolskih športnih krožkov, ki letos nastopa samo z eno šesterko. Najmlajše varovanke trenerja Neubauerja hitro napredujejo pri doseganju odbojarskih prvin. Poleg tega pa s svojo spretnostjo in okretnostjo znajo nasprotnike spraviti čisto v zadrego. Tudi ta spopad, glede na to, da so nasprotnice nekoliko bolj izkušene, bi moral biti dokaj izenačen. V prvi skupini se bosta spoprijela Breg »A« in FARIT »B« v tej skupini pa druga ekipa Dolinčank in prva šesterka FARIT. Po vsej verjetnosti bodo Tržačanke osvojile izkupični vstopni nastop medsebojnega srečanja

teh dveh društev v ravnotežju. V prvem kolu je prost Kontovel.

2. divizija člani

Edini slovenski derbi kola je bil odigran že včeraj. Odbojkarji iz Doline niso imeli težkega dela z mladimi igralci Krasa iz Zgonika. Borovci bodo opravili letošnji krsni prvenstveni nastop v ponedeljek zvečer z Il Carso. Bor je neposreden favorit. Tekma med S. Giacomom in Inter »B« bo odigrana v sredo. Prva šesterka Interja pa bo to pot počivala.

G.F.

Arezzo - Novara	X
Bari - Ascoli	X 1
Brescia - Como	1 X
Catania - Foggia	X
Cesena - Catanzaro	1 X
Genoa - Mantova	1
Lecco - Brindisi	X 1
Reggina - Reggina	1
Taranto - Monza	1 X
Varese - Perugia	1
Spal - Viareggio	1
Viterbese - Lucchese	2 1 X
Trapani - Chieti	1

KOŠARKA

Poleg prijateljskih tekem

Vodeči Lido Sanson
gost pepelke - Bora

V prvenstvu dečkov čakajo naše ekipe težki spopadi

D LIGA

Lido Sanson iz Benetk je trenutno na prvem mestu lestvice skupno z ekipo Virtus iz Padove. Bor, zadnji na lestvici, bo torej igral proti prvemu. Predvidevanje je zato enostavno: »plavi« nimajo možnosti za zmago. Ne glede na to pa si lahko od njih pričakujemo dober nastop (kot na primer proti Dom Boscu). Ekipa je trenutno v zadovoljivi formi kot je to tudi pokazala v trening tekmi s Poletom.

IZIDI:
BOR — Polet 95:66 (34:31)
BOR: Ambrožič 6, Fabjan 14, D. Zavadal 2, Kralj 19, A. Zavadal 2, Pertot 6, V. Hrvatič 6, Škerlj 18, S. Hrvatič 8, Sare, Ruđić 14.

POLET: Kraus 16, A. Sosti 20, Tavcar, Jugović 6, Guštin 15, Martin 5, Stare 4, Dolenc.

SODNIK: S. Tavcar.

PROSTI METI: Bor 13:18, Polet 14:20.

Najbolj izenačen in tehnično pomemben je bil prvi polčas, ko sta ekipi nastopili s standardnimi postavama. V dobri formi so Kralj, Fabjan in Škerlj za Bor, ter A. Sosti in Kraus pri Poletu.

DEČKI

Začenja se drugi del prvenstva dečkov. V B skupini bo Bor danes skušal proti Servolani zapustiti boljše vtis kot v Škedenju, ko so domačini na voljo razpolagali z borovci. Težko srečanje tudi za Kontovelce, ki bodo gostovali pri Italsidu, tretjem najmočnejšem moštvo v tem prvenstvu.

TURNIR SABA

Na turnirju za trofeje SABA so bila včeraj na sporedu le srečanja žensk.

IZIDI:
SABA — Italsider 24:20
SGT — Fornis 28:3
Interclub A — Ferroviario 18:7

Jutri bo v B skupini derbi med Poletom in Bregom (na Opčinah). Tekma bo ob 10. uri. Brežani naj se dobijo ob 9. uri pred telovadnico.

PRIJATELJSKE TEKME

V ponedeljek bo v Nabrežini sre-

čanje v minibasketu med Sokolom in Bregom. Srečanje bo ob 15. uri. Prav tako v ponedeljek bo Polet (1. divizija) odigral prijateljski trening tekmo proti Cianocolori. Srečanje bo ob 20. uri v telovadnici Ul. della Valle.

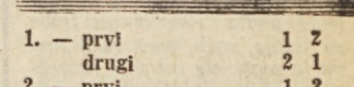
Danes pa bo prijateljska tekma v minibasketu v Dolini med Bregom in Borom. Srečanje (letniki 1961-62) bo ob 17. uri.

Drevi v Vidmu
CSI Friuli-Dom

Danes zvečer ob 21. uri bo goriška šesterka Doma gostovala v Vidmu, kjer se bo spoprijela tamkajšnja ekipa CSI Friuli. Furlanska ekipa se na skupni lestvici nahaja v slabih vodah in se bori za obstanek, skupno s Codognato in De Vecchi. Od teh se bo namreč ena pridružila Domu za prestop v nižjo ligo Prejšnja tekma med nocojšnjima tekmečema, ki se je vršila v Gorici se je zaključila z rezultatom 3:1 za Vidmence.

Nocojšnja tekma CSI Friuli — Dom (Gorica) se bo vršila v Vidmu v telovadnici CONI (ulica Marangoni), s pričetkom ob 21. uri. Za to tekmo sklicani igralci Doma se bodo morali zbrati pred Klubom S. Gregorčiča (Korzo Verdi 13 Gorica) ob 19.15 za skupni odhod v Videm.

I.K.

1. — prvi	1 2
drugi	2 1
2. — prvi	1 2
drugi	X 2 1
3. — prvi	1
drugi	1
4. — prvi	1
drugi	X 1 2
5. — prvi	2 X
drugi	X 2
6. — prvi	1
drugi	X

Dr. Aleksander
Gala - Peter
Partizanski
zdravnik 29.

Spomini iz bogatega, pa tudi težkega življenja partizanskega zdravnika

Ta priprava mi je kasneje, ko je prišlo do najhujšega, res koristila. Niti za hip nisem odstopil od svojih zamisli in kljub navidez brezizhodnemu položaju sem izvedel vse, kot sem si zamislil.

Kljub takim in podobnim težavam sem se dosti ukvarjal z ranjenci in zvedel marsikaj zanimivega.

Drago (Karlo Maslo) je bil ranjen pri prehodu čez dobro zastraženo bivo jugoslovansko - italijansko mejo nekje pod Snežnikom. Večkrat je že prestopil mejo, doslej je vsakokrat uspešno. Prihajal je na štab batojona poročat. Takrat je bil komandant Primorske čete, ki je sodila pod komando našega batojona.

Glas o njegovih podvigih se je širil prek meje tudi po naših krajih. Na Primorskem so fašistične oblasti razpisale nagrado na njegovo glavo. Očitno jim je delal velike preglavice. Njegova junaška dejanja so gotovo mnogo pripomogla, da sta bila samozavest in odpor naših ljudi na Primorskem takrat tako velika.

Tistega dne, ali bolje, tiste noči je Drago pet ljudi med njimi sta bili tudi njegovi sestri Marija in Kristina, vodil prek meje. Bila je temna, a mirna noč. Počasi in previdno so hodili skozi gozd. Tedaj mu je skoraj na uho nenadoma zadnelo:

»Mani in alto!« Toda partizan Drago ni bil kdorsibodi; v trenutku se je znašel. Preden je močan krik vojakov v zasedi izvenel, je skočil naprej in zagrabil puško, ki je bila naperjena v njegovo glavo. Skupina se je namreč približala vojaku na 2 metra, prav pod puške cevi. Z vso silo je potegnil, tako da je fašista, ki je držal puško in je bil skrit za grmom, kar vrglo po tleh in je celo pozabil ustrčiti. Iz zasede je ustrčili drugi fašist in ga zadel v ramo. Kroglja mu je prebila ključnico in ga zraven tega opazila še po ustnici. Ranjen, močno krvaveč se je pognal prek skal v gozd. Za njim sta bežala obe sestri. Fašisti so še streljali za njimi, vendar so strelji kmalu prenehali. Vsi trije so srečno utekli. Spretno so izkoristili gosto podrast in neraven teren. Druge tovariše, ki so bili z njim, so Italijani ujeli. Ranjen se je s sestrama prebrazil skozi gozd proti Loški dolini in pri tem izgubil dosti krvi. Onemogel in zelo izčrpan se je po deseturnem maršu zatekel na varno v neko hišo v Podcerkvi. Tam sem ga našel drugi dan.

Ponoči je kurir prinesel sporočilo v bolnico na Petelinjaku, da je Drago ranjen in da mu je potrebna takojšnja zdravniška pomoč. Drugi dan sem mu imobiliziral ramo, ker je imel zdrobljeno ključnico. Nekoliko je škrtal z zobmi, sicer pa hrabro prenašal bolečine. Pripovedoval mi je svoj doživljanj, jaz pa sem ga opazoval. Želel sem si dobro ogledati tega hrabrega človeka, o katerem se je takrat toliko govorilo.

Bil je nekoliko višje postave in izredno čokati. Majhne, temne oči so živahno gledale okoli sebe. Bežina zdravih zob se je odražala na licu, vedno pripravljeno na smeh. Bil je skromen in skoraj ni hotel govoriti o svojih podvigih v boju s fašisti onkraj meje. Če je govoril o kakšni akciji, je povedal v skopih besedah, da je bilo iz njih težko razbrati njegove osebnosti. Imel sem vtis, da je bil zanj boj proti fašizmu naravna potreba. Stojetno trpljenje našega naroda je našlo v njem masčevalca, ki je to delo opravljal brez se-

bične misli, prostodušno, kot je opravljal poprej svoje kmečko delo.

V bolnici je ostal vse do ofenzive. Nekaj dni prej, preden je ofenziva dosegla bolnico, jo je zapustil. Rana se mu je hitro celila.

Viktor Kraševce (Ludvik) je bil po poklihu mesar, doma iz Podcerkve. Bil je edina žrtev našega prvega poskusa prodora na Primorsko. Konec junija v začetku julija se je namreč odpravil močan partizanski odred nekje pod Snežnikom prek meje na Primorsko. Kot bolničar je šel z njim Metod. Iz njegovega pripovedovanja sem potem zvedel, kako je bilo. Morali so se vrniti že drugi dan. Kazalo je, kot da so jih Italijani čakali. Brž ko so naši prestopili mejo, so jih napadli in razbili. Partizani so se po grupah prebili nazaj. Vsi so se srečno pretolčki, le Viktor je bil pri tem težko ranjen v hrbet. Kroglja je obšla levo nokoje pod sroem, čisto pod kožo. Natanko jo je bilo čutiti pod prsti.

Tovariši so mu pomagali, da se je izvlekel iz ognja, in ga spravili do Vrhneke. Čez kak dan ali dva sem ga obiskal. Ležal je na slami v nekem čebelnjaku. Bil je v zelo težkem stanju. Imel sem vtis, da ne bo preživel, da je čisto pri kraju. Smrt mu je gledala iz globoko vdrtih in temno obrobjenih, steklenih oči. Kuhala ga je vročina. Usta je imel venomer suha in stalno je prosil: piti. Trebuh je bil napiet, trd, kolcalo se mu je kar naprej.

Spomnil sem se na Petra, ki smo ga nedolgo tega pokopali v gozdu Pri treh lužah v Gotsenškem Snežniku. Bil sem prepričan, da se tudi Viktor ne bo izmazal iz smrtnega vnetja trebušne mrene, ki je nastopilo zaradi strela skozi trebuh. Dal sem mu injekcije morfija, da bi mu olajšal trpljenje. Kmalu je zaspal. Ljudem, ki so ga oskrbovali, sem dejal, naj mu ne dajo hrane razen čaja po žličkah, na trebuh pa mrzle obkladke.

Moral sem ga pustiti, kjer je bil. Prevoza za Vrhneke prek Petelinjaka v bolnico gotovo ne bi prenesel. Zaradi Italijanov

